

JAAAR 2011 VER SLAG

Driestar *educatief*

TALENT IN ONTWIKKELING

Inhoud

Woord vooraf

Bericht van de raad van toezicht

Organogram en leeswijzer

Organisatie

H1	Strategie en beleid	8
H2	Bestuur en toezicht	11
H3	Personeel	16
H4	Voorzieningen	22
H5	Financiën	25

Resultaten

H6	Hogeschool	29
H7	Lectoraten	42
H8	Managementadvies	46
H9	Onderwijsadvies	49
H10	Internationalisering	56

Bijlagen

B1	Samenstelling en bezoldiging college van bestuur en raad van toezicht	60
B2	Overzicht bachelor- en masteropleidingen Driestar Hogeschool	63

Woord vooraf

Lerend Onderweg. Die titel gaf Driestar Educatief ruim vier jaar geleden mee aan haar instellingsplan voor de periode 2008-2011. We zagen het werken aan de realisatie van dit plan niet zozeer als een geplande reis, maar meer als een trektocht. De richting is helder, sommige doelen heb je scherp in het vizier, andere veel globaler. En onderweg doe je ervaringen op, die soms kunnen leiden tot het bijstellen van de oorspronkelijke plannen. We zijn in 2008 vanuit een gemeenschappelijke visie met elkaar op weg gegaan. Om doelen te halen, maar ook om te genieten van de reis. In het jaar 2011 kwam dit plan tot een afronding.

Met dankbaarheid kijken we terug op de afgelopen beleidsperiode en het afgelopen jaar in het bijzonder. We hebben betekenis gehad door goed onderwijs te geven en goed onderwijs mogelijk te maken via onderwijsadvies. We hebben zelf ook veel geleerd. We waren lerend onderweg en eigenlijk blijven we dat ook. Ook voor ons geldt dat we een leven lang leren.

Mede dankzij de inzet van onze medewerkers hebben we de gestelde doelen meer dan gehaald. Daarover kunt u lezen in dit jaarverslag. Driestar Educatief kent

een gedreven team collega's met hart voor (christelijk) onderwijs die genieten van hun werk. Ook de unieke samenwerking tussen opleiding en onderwijsadvies werpt steeds meer haar vruchten af.

In dankbaarheid terugkijken. In de hal van ons gebouw in Gouda hangt een kunstwerk met daarbij een gebed uit de Bijbel: 'Dat Uw ogen open zijn, nacht en dag over dit huis'. We weten ons afhankelijk van de Heere God. Ons afhankelijk weten, stemt enerzijds dankbaar voor wat we mochten realiseren en mag anderzijds ook vertrouwen geven voor de toekomst.

Gouda, maart 2012
Drs. L.N. (Rens) Rottier,
college van bestuur

Bericht van de raad van toezicht

Algemeen

De raad van toezicht heeft de taak toezicht te houden op het beleid van het college van bestuur en op de algemene gang van zaken binnen de instelling. Daaronder valt ook het bewaken van de doelstelling en grondslag. De raad verzorgt dit interne toezicht volgens de principes van de binnen de HBO-raad vastgestelde Branchecode Governance. Dit is verwerkt in de statuten en in het bestuursreglement.

Het college van bestuur neemt deel aan de vergaderingen van de raad. De managementassistente van het college van bestuur is tevens secretaresse van de raad van toezicht.

De raad van toezicht heeft kennisgenomen van het navolgende jaarverslag dat door het college van bestuur is opgesteld en heeft het goedgekeurd.

Samenstelling en kerncommissies

De raad van toezicht bestond in 2011 uit zeven leden.

De heer drs. P.M. van den Dorpel, CEO BioTech Venture, maakt sinds 1 januari 2011 deel uit van de raad. Per 31 december 2011 is afscheid genomen van de heer dr. ir. H. Paul. Wij zijn hem zeer erkentelijk voor zijn actieve bijdrage en constructieve inzet, in het bijzonder bij het tijdelijk waarnemen van het voorzitterschap in de eerste helft van 2010.

Een overzicht van de samenstelling van de raad van toezicht, inclusief hoofd- en nevenfuncties en vergoeding is te vinden in bijlage 1.

De raad van toezicht is zodanig samengesteld dat de leden ten opzichte van elkaar, het college van bestuur en welk deelbelang dan ook onafhankelijk en kritisch kunnen opereren.

De raad kent een auditcommissie (drs. P.M. van den Dorpel en ing. J.L. Pieper) om de besluitvorming op financieel terrein voor te bereiden en een remuneratiecommissie (dr. ir. H. Paul en drs. P.J. Vergunst). De auditcommissie heeft drie keer vergaderd over jaarrekening, begroting en tussenrapportage. De remuneratiecommissie heeft in haar vergaderingen gesproken over functioneren en vergoeding van het college van bestuur en heeft de procedure vacature lid college van bestuur voorbereid. Tevens is in november een functioneringsgesprek gevoerd met de voorzitter van het college van bestuur, drs. L.N. Rottier, en in december een gesprek met het tweede lid van het college van bestuur, drs. R.W. Zoutendijk.

Verslag over 2011

De raad van toezicht is in 2011 zesmaal plenair bijeengekomen in bijzijn van het college van bestuur. In zijn decembervergadering heeft de raad van toezicht het functioneren van de raad en het functioneren van het college van bestuur geëvalueerd, buiten aanwezigheid van het college van bestuur. De raad heeft zijn waardering en vertrouwen uitgesproken voor de wijze waarop het college van bestuur de instelling bestuurt.

Het is belangrijk dat de raad weet wat zijn verantwoordelijkheid is, hoe hij deze waar kan maken en hoe deze zich verhoudt tot de verantwoor-

delijkheid van het college van bestuur. Daarom heeft het thema professionalisering ook in 2011 een belangrijke plaats ingenomen met een scholing over het vaststellen van toezichtkaders.

De raad van toezicht wil zich in zijn toezichhoudende rol met name richten op: identiteit, strategisch beleid, personeelsbeleid, financieel beleid, onderwijs, begeleiding en maatschappelijk ondernemen. Deze onderwerpen zijn opgenomen in de jaaragenda.

Aan de hand van deze onderwerpen zijn tijdens de reguliere vergaderingen onder andere de volgende thema's aan de orde geweest:

- identiteit: relatie kwaliteit en identiteit in het onderwijs, beleid Bijbelvertalingen;
- strategisch beleid: omgevingsanalyse, risicomanagement;
- internationalisering: (implementatie) beleidsplan internationalisering;
- maatschappelijk ondernemen: vrijheid van onderwijs, maatschappelijke positie van Driestar Educatief;
- kennisontwikkeling en toekomst lectoraten;
- personeelsbeleid: assessments in sollicitatieprocedure, onderzoek naar werkdruk naar aanleiding van tevredenheidsonderzoek 2009;
- horizontale dialoog: bijwonen klankbordbijeenkomst over het nieuwe strategisch beleidsplan met vertegenwoordigers van scholen en kerken uit de achterban, bijwonen gesprek met deel van de achterban;
- samenwerking met andere opleidingen;
- nieuwbouwplannen in de Spoorzone te Gouda: bespreken ontwikkelingen, goedkeuring aan- en verkoop van grond, aandacht voor duurzaamheid;
- onderwijs: kennisverbetering en herziening curriculum;
- jaarrekening 2010, het (sociaal) jaarverslag 2010 en de begroting 2012;
- goedkeuring strategisch beleidsplan 2012-2015.

Daarnaast is de invulling van de vacature binnen het college van bestuur meerdere keren aan de orde geweest. Per 1 februari 2011 is na goed onderling overleg het dienstverband van de heer drs. J.R. van Leeuwen als lid van het college van bestuur beëindigd. Vervolgens is de werving van een nieuwe bestuurder ter hand genomen, met behulp van een extern bureau. Dit heeft na een intensief traject geresulteerd in de benoeming van de heer drs. R.W. Zoutendijk, met ingang van 1 september 2011.

In het verslagjaar heeft tweemaal een overleg met de medezeggenschapsraad plaatsgevonden. Daarbij is gesproken over de ontwikkelingen binnen het hoger onderwijs, zoals het verplicht invoeren van de kennisbasis in relatie tot de identiteitsgevoelige vakken. Ook is de vraag aan de orde geweest hoe we ons in de markt positioneren. Afgesproken is dat de toezichthouder met de portefeuille 'Onderwijsbeleid' voortaan na een voordracht door de medezeggenschapsraad benoemd zal worden.

Raad van toezicht

Vermeldenswaard is dat ook in 2011 in iedere vergadering als vast agendapunt terugkeerde: van buiten naar binnen. Hierbij stellen de toezichthouders zaken aan de orde waar zij in hun werkveld of netwerk tegenaan lopen en die van belang zijn voor Driestar Educatief.

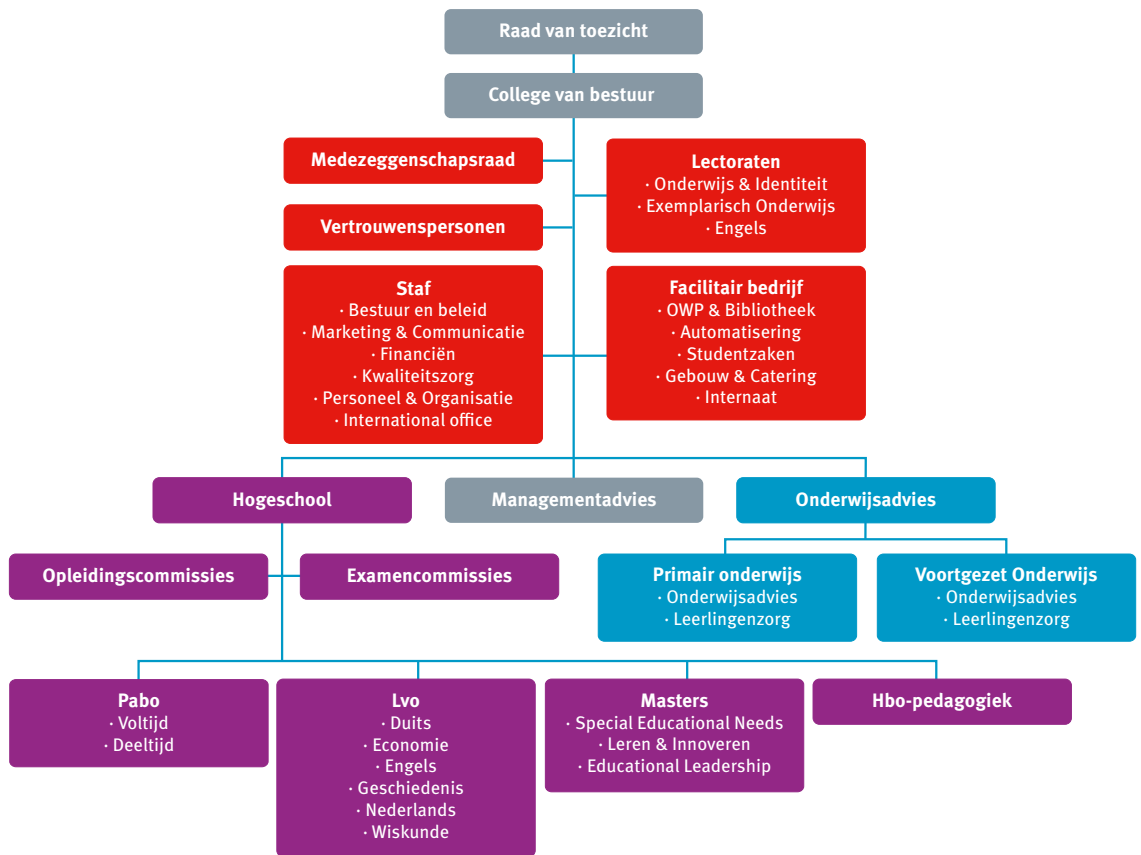
Tot slot

De raad spreekt zijn waardering uit voor de grote inzet en betrokkenheid waarmee de medewerkers van Driestar Educatief hebben bijgedragen aan de behaalde resultaten. Daarbij beseffen we dat het voornaamste resultaat van ons werk voor ons niet meetbaar is. We rekenen elkaar niet

af op de vrucht voor Gods Koninkrijk, waarvoor we dienen. Maar we vragen elkaar wel naar ieders motief, naar onze passie, onze gerichtheid op het doel: een bijdrage te mogen leveren aan de doorwerking van dat Koninkrijk. Daarin mag christelijk onderwijs een bouwsteen zijn. Onder Gods zegen, waarom we bidden voor het college van bestuur, voor docenten en ander personeel, voor alle studenten.

Drs. P.J. (Piet) Vergunst,
voorzitter raad van toezicht

Organogram Driestar Educatief

Leeswijzer

Driestar Educatief maakt in haar beleids-cyclus gebruik van het INK-management-model. Net als voorgaande jaren is ook dit jaarverslag geschreven volgens de indeling

van dit model. De ondersteunende proces-sen worden beschreven in het eerste deel (Organisatie, hoofdstukken 1-5). De resul-taatgebieden worden beschreven in het

tweede deel (Resultaat, hoofdstukken 6-10). Tevredenheid wordt bij Driestar Educatief gemeten met vijf-puntsschalen. Interne rap-portages zijn daarop gebaseerd.

H1 Strategie en beleid

Organisatieprofiel

Driestar Educatief is een praktijkgericht kenniscentrum voor christelijk onderwijs, en bestaat uit de volgende onderdelen:

- **Driestar Hogeschool** is de naam voor alle activiteiten op het gebied van de opleidingen (pabo en opleidingen leraar voortgezet onderwijs, lvo) en de lectoraten.
- **Driestar Onderwijsadvies** is de naam voor alle activiteiten op het gebied van onderwijsadvies en leerlingenzorg. Driestar

Onderwijsadvies richt zich op schoolontwikkelingstrajecten en adviseert en ondersteunt scholen in het basisonderwijs en voortgezet onderwijs.

- **Driestar Managementadvies** is de naam voor alle activiteiten op het gebied van advies aan besturen, bestuursleden, directies en directeuren in het onderwijs én zorg en welzijn. Ook interim-management valt onder deze productnaam.

Missie

Driestar Educatief inspireert, vormt en ondersteunt (aankomende) leraren en scholen om goed reformatorisch en protestants-christelijk onderwijs te geven.

Ons ideaal is een school:

- die de kernopdracht van christelijk onderwijs gestalte geeft;
- waar geïnspireerde christelijke leraren werken;
- waar leerlingen werken in inspirerende leeromgevingen;
- waar leerlingen die dat nodig hebben, extra zorg en aandacht ontvangen;
- die goed bestuurd en geleid wordt;
- die ouders ziet als belangrijkste partner en hen ondersteunt bij de opvoeding.

Strategisch beleidsplan

In het strategisch beleidsplan 2008-2011 'Lerend onderweg' is aangegeven dat Driestar Educatief haar missie vormgeeft op vier domeinen:

- christelijk leraarschap
- inspirerende leeromgeving
- opvoeding en zorg
- bestuur en management

Identiteit

Kernwaarden

De Bijbel is voor ons denken en handelen norm, richtsnoer en inspiratiebron. De hieraan verbonden kernwaarden die Driestar Educatief ook in 2011 heeft willen uitdragen, zijn:

- toewijding
- betrouwbaarheid
- wijsheid
- bewogenheid
- moed

Uit een in het verslagjaar gehouden enquête is gebleken dat het merendeel van het bevroegde personeel zich kan vinden in de betekenis en toepassing van de kernwaarden.

In 2011 is ervoor gekozen om de binnen het lectoraat Onderwijs en identiteit ontwikkelde 'Brongerichte benadering' leidend te laten zijn voor onze eigen identiteitsontwikkeling. Dit wil zeggen dat we

in kennisoverdracht, kennisontwikkeling, professionalisering en personeelsbeleid voortdurend putten uit en ons laten leiden door onze bronnen: de Bijbel, de gereformeerde belijdenisgeschriften en de christelijke traditie. Deze benadering vormt een belangrijk onderdeel van ons profiel.

In het verslagjaar heeft ook de omgang met Bijbelvertalingen, in het bijzonder met de Statenvertaling en de Herziene Statenvertaling, aandacht gevraagd. Na overleg met personeel, studenten en de raad van toezicht is besloten dat de Statenvertaling de standaard blijft. Deze wordt in ieder geval gebruikt bij weekopeningen, officiële momenten en openbare bijeenkomsten. Bij de opening van de dag of lesavond of de opening van een interne vergadering hebben docent, medewerker of student de vrijheid om de Herziene Statenvertaling te gebruiken. Dit besluit hebben we genomen voor de duur van twee jaar waarna evaluatie zal plaatsvinden.

Het strategisch beleid in 2011: van Lerend

Onderweg naar Talent in Ontwikkeling

Het strategisch beleid in 2011 stond in het teken van het afronden van het strategisch beleidsplan 'Lerend Onderweg' en de totstandkoming van een nieuw plan. In Lerend Onderweg zijn vijf leerpaden van Driestar Educatief voor de periode 2008-2011 beschreven. Deze leerpaden gaan over: identiteit en imago, inhoud en kwaliteit, professionalisering en kennisdeling, samenwerking en internationalisering, en student- en klantgerichtheid. In dit jaarverslag zal bij de verantwoording van het gevoerde beleid in 2011 worden aangegeven welke vorderingen op welk leerpad het betreft. Ter afronding van dit strategisch beleidsplan is een eindreview gemaakt door het college van bestuur. Daaruit blijkt dat op elk leerpad flinke

vorderingen zijn gemaakt en de geplande resultaten vrijwel allemaal zijn behaald.

In 2011 is ook gewerkt aan de totstandkoming van een nieuw strategisch beleidsplan, met de koers voor de periode 2012-2015. Met inbreng van velen, zowel van buiten als van binnen de organisatie, hebben we nagedacht over onze identiteit en ons profiel. De sterke kanten en aandachtspunten van ons instituut zijn op een rij gezeten en er is onderzocht waar kansen en bedreigingen liggen. Uiteraard is de Strategische Agenda (Hoger) Onderwijs, Onderzoek en Wetenschap daarin meegenomen. Het document is goedgekeurd door de raad van toezicht en medezeggenschapsraad en begin 2012 gepresenteerd.

Kennisontwikkeling

In 2011 is binnen Driestar Educatief het profiel voor kennisontwikkeling aangepast. We leggen onze focus in de komende beleidsperiode op de kerngebieden leraarschap (bijdragen aan de verhoging van de kwaliteit van de leraar), leiderschap (bijdragen aan goed bestuur en leiderschap) en vorming en opvoeding (pedagogische opdracht van de school en ondersteuning opvoeders). Deze kerngebieden vormen met de Brongerichte benadering een belangrijk onderdeel van ons profiel. Als eerste invulling van het kerngebied leraarschap is eind 2011 een lector Christelijk leraarschap benoemd en een kenniskring samengesteld.

De lectoraten Onderwijs en identiteit en Exemplarisch onderwijs hebben hun lectoraatsperiodes per 1 januari 2012 afgesloten. Beide lectoraten hebben goede resultaten opgeleverd. Het lectoraat Onderwijs en identiteit heeft belangrijke inzichten ontwikkeld over hoe de levensbeschouwelijke identiteit haar doorwerking kan krijgen in

het geheel van een schoolorganisatie. Het lectoraat Exemplarisch onderwijs heeft concrete materialen ontwikkeld die niet alleen diepere vormen van leren bewerkstelligen, maar ook goed passen bij de christelijke identiteit. In hoofdstuk 7 worden de resultaten van deze lectoraten benoemd.

Kennisontwikkeling speelt ook een belangrijke rol bij de invulling van de strategische alliantie met de Gereformeerde Hogeschool in Zwolle en de Christelijke Hogeschool in Ede (ZEG). Identiteit is voor de drie hogescholen een belangrijk gegeven; ook in kennisontwikkeling. In het verslagjaar is door de drie colleges van bestuur het Strategisch kader kennisontwikkeling ZEG vastgesteld, dat moet leiden tot verdere afstemming. Daarnaast zijn we een gezamenlijk onderzoek gestart dat antwoord moet geven op de vraag of onze oud-studenten in hun dagelijkse werk nog altijd iets aan de christelijke vorming hebben die ze tijdens hun studie meekregen. Dit onderzoek wordt mei 2012 gepresenteerd.

Marketing en communicatie

In 2011 is een strategisch marketingplan uitgewerkt voor Driestar Onderwijsadvies en Driestar Managementadvies. Hierin hebben we keuzes gemaakt voor ons product- en dienstenaanbod en hoe we dit in de markt zetten.

Nauw hiermee samenhangend hebben we een start gemaakt om het relatiebeheer te verbeteren. Het doel hiervan is om beter te weten wat er op scholen (groepen) en in samenwerkingsverbanden leeft en daarbij met onze dienstverlening te kunnen aansluiten.

Verder is er een strategisch communicatieplan geschreven, dat begin 2012 is vastgesteld. Hierin zijn, aan de hand van het nieuwe strategisch beleidsplan, de strategische communicatie-doelstellingen geformuleerd voor de komende jaren, en is aangegeven wat de visie op communicatie binnen Driestar Educatief is.

Driestar Hogeschool kampte met het imago dat vooral de pabo bekend is. We hebben nagedacht over de positionering en hoe

we de hogeschool beter in beeld kunnen krijgen bij de diverse studentgroepen. Resultaat hiervan is dat de huisstijl voor de hogeschool is aangepast, en daarbij aansluit op de jongeren. Daarnaast hebben we bij de werving van studenten meer ingezet op digitale dan op papieren communicatiemiddelen en op een persoonlijke benadering.

De digitale en sociale media gaan ook onze organisatie niet voorbij. We hebben hierop beleid ontwikkeld, waarbij sociale media geïntegreerd zijn in de communicatieplannen.

Ook de digitale communicatie stemmen we zo veel mogelijk af op de verschillende doelgroepen met wie we communiceren.

Daarnaast geeft de afdeling advies aan het college van bestuur, managers, lectoren en projectleiders over de communicatiestrategie van thema's en projecten.

H2 Bestuur en toezicht

In dit hoofdstuk worden verschillende aspecten van bestuur en toezicht bij Driestar Educatief beschreven, gekoppeld aan de ontwikkelingen die in 2011 hebben plaatsgevonden.

College van bestuur en raad van toezicht

Driestar Educatief kent een tweelagenstructuur van een college van bestuur (cvb) en daaronder de managers van de verschillende afdelingen. Het college van bestuur bestaat uit twee personen. Met ingang van 1 februari 2011 heeft drs. J.R. van Leeuwen, lid cvb, een andere functie aanvaard buiten Driestar Educatief. Drs. R.W. Zoutendijk is per 1 september door de raad van toezicht benoemd als zijn opvolger.

Van zijn portefeuille maakt deel uit: Onderwijsadvies primair onderwijs en voortgezet onderwijs, Managementadvies, Financiën, Marketing en communicatie, Facilitair bedrijf en ICT. De voorzitter van het cvb richt zich op de Hogeschool (pabo, opleiding leraar voortgezet onderwijs, hbo-pedagogiek en masters), identiteit, P&O, kwaliteitszorg, internationalisering en kennisontwikkeling.

Het cvb overlegt tweewekelijks in de bestuursvergadering. Daarnaast vindt één keer in de zes weken overleg plaats met de verschillende leidinggevenden in het centraal managementteam (cmt). In deze overleggen wordt onder andere het strategisch beleid van Driestar Educatief mede geïnitieerd, voorbereid en geëvalueerd en worden de jaarbeleidsplannen besproken en op elkaar afgestemd. Deze vergaderingen worden door het cvb voorbereid met een afvaardiging van uit de managers, het zogenoemde presidium. In 2011 is een regeling

opgesteld op grond waarvan leden van het presidium het cvb bij afwezigheid kunnen vervangen.

Belangrijke ontwikkeling is dat de managers van Hogeschool en Onderwijsadvies/Managementadvies steeds meer gezamenlijk overleg voeren in het managementteam primair onderwijs (MT-PO) en het managementteam voortgezet onderwijs (MT-VO).

De managers hebben elke vier maanden een overleg met het bestuur over de viermaandsrapportages. Daarbij richten ze zich op vijf aspecten: inhoud, personeel, financiën, kwaliteit en marketing & communicatie. Met die informatie heeft het college van bestuur instrumenten in handen om te kunnen (be)sturen.

De raad van toezicht (rvt) ziet toe op een adequate besturing van Driestar Educatief en op de algemene gang van zaken binnen de instelling, alsmede het bewaken van de grondslag. De rvt is in 2011 zesmaal plenair bijeengewees in bijzijn van het cvb. Zie het bericht van de raad van toezicht hierover.

Zie voor de samenstelling en bezoldiging van het college van bestuur en de raad van toezicht bijlage 1.

Risicomanagement

Aan de vele werkzaamheden die worden ondernomen bij Driestar Educatief, zijn ook risico's verbonden. Conform de Branchecode Governance Hogescholen is het cvb verantwoordelijk voor het beheersen van risico's verbonden aan de instellingsactiviteiten en is het verplicht dit aan de rvt inzichtelijk te maken.

Als vijf grootste risico's voor Driestar Educatief worden ingeschat: afnemende studenteninstroom en concurrentiepositie hogeschool,

concurrentiepositie van en afnemende vraag naar adviesdiensten, kwaliteit en kwantiteit personeel, druk op declarabiliteit en tarieven, en imago bij en afhankelijkheid van de achterban.

De verantwoordelijke managers rapporteren in het kader van de PDCA-cyclus aan het bestuur over de dreiging van de risico's. Daarnaast vormt het uitvoeren van een risicoanalyse onderdeel van alle toekomstige projecten.

Horizontale verantwoording en dialoog

Hogescholen moeten aan de direct belanghebbenden (stakeholders) en aan de samenleving als geheel laten zien welke bijdrage aan de publieke taak is geleverd en hoe de publieke middelen zijn ingezet. Driestar Educatief hecht veel belang aan het afleggen van verantwoording aan en het in dialoog zijn met haar omgeving.

De volgende overleggen kunnen worden onderscheiden.

- Vier keer per jaar vindt overleg plaats met de jaargroepen van studenten, in het zogenoemde klassenvertegenwoordigersoverleg. In het verslagjaar zijn onder andere de volgende onderwerpen aan de orde geweest: module-evaluatie, voorzieningen, invulling weekopening, stages en introductieweek, opdrachten en tentamens.
- De opleidingscommissies, bestaande uit docenten en studenten, hebben een adviserende functie ten aanzien van het opleidingscurriculum. Zij hebben zich in 2011 gebogen over het nieuwe strategisch beleid en de Onderwijs- en examenregeling geëvalueerd.
- Ook vindt op structurele basis overleg plaats met de resonansgroep hogeschool. Daarin zijn vertegenwoordigd drie bovenschoolse directeuren uit het primair onderwijs en drie rectoren uit het voort-

gezet onderwijs. In 2011 is deze groep tweemaal bijeengewees. Belangrijk bespreekpunt was het werkplekieren en de opleidings-school. Ook de toekomst van de master Leren & Innoveren is aan de orde geweest.

- In 2011 is de veldadviesgroep honoursprogramma ingesteld, die wordt gevormd door de directeuren en mentoren van de basisscholen waar de honoursstudenten stage lopen.
- Vanuit de Hogeschool en Onderwijsadvies zijn de medewerkers nauw betrokken op de ontwikkelingen in het veld. Ze zijn aanwezig bij de overleggen rondom Passend onderwijs en er vinden bezoeken plaats aan federaties en bovenschoolse directiekringen. Daarmee wordt het werkveld geconsulteerd en willen we aangeven dat de opleidingen van en voor hen zijn.
- De werkveldcommissie hbo-pedagogiek geeft advies over zaken die deze opleiding raken.
- Driestar Onderwijsadvies kent voor zowel primair onderwijs als voortgezet onderwijs een klankbordgroep, samengesteld uit leraren en directieleden uit het veld. Deze groepen worden geraadpleegd bij het maken van plannen of het ontwikkelen van nieuwe producten.

Medezeggenschapsraad

De medezeggenschapsraad (mr) bestaat uit zestien leden, van wie de helft gekozen wordt uit en door de personeelsgeleding en de andere helft uit en door de studentengeleding. Er zijn in 2011 vier nieuwe leden in de mr gekomen. Een aantal van hen heeft een korte cursus medezeggenschapsrecht gevolgd. Ook heeft scholing plaatsgevonden bij de RMU. Naar aanleiding daarvan heeft de mr besloten de focus te richten op een aantal onderwerpen, zodat deze beter uitgediept kunnen worden. Denk hierbij aan kwaliteit van het onderwijs, identiteitsontwikkeling, integratie van de verschillende afdelingen, leiderschap, personeelsbeleid en markt en concurrentie.

De mr is in 2011 viermaal bijeengekomen. De personeelsgeleding is daarnaast drie keer en de studentengeleding zes keer bijeengekomen in afzonderlijke vergaderingen.

De mr kent een financiële en een beleidscommissie, waarin bepaalde onderwerpen worden voorbereid. Een delegatie van de mr maakt deel uit van de bouwcommissie. Het college van bestuur was op de vergaderingen telkens (gedeeltelijk) aanwezig of vertegenwoordigd, voor toelichting of vragenbeantwoording. Voorafgaand aan de vergaderingen was er overleg tussen het college van bestuur en de voorzitters van de raad of geleding. De mr en het cvb bekijken de onderwerpen soms vanuit verschillend perspectief en met verschillende verantwoordelijkheden, maar dit neemt niet weg dat de overleggen ook in 2011 plezierig en constructief zijn verlopen.

De mr is nauw betrokken geweest bij de procedure van benoeming van de tweede bestuurder. Ook was er betrokkenheid bij de totstandkoming van het nieuwe strategisch beleidsplan. In dat kader heeft de raad meegedacht en geadviseerd over (de opzet van) kennisonwikkeling binnen onze organisatie. Na voorbereiding door de beleidscommissie is het plan goedgekeurd.

Verder zijn de volgende onderwerpen aan de orde geweest en indien nodig van advies voorzien: gebruik van Bijbelvertalingen binnen Driestar Educatief, klokkenluidersregeling, regeling profileringsfonds, diverse onderwijs- en examenregelingen, herziening arbeidsovereenkomst, (sociaal) jaarverslag 2010, begroting 2011 en de verbetering van de communicatie binnen de organisatie. Ook is de strategische agenda van het ministerie van OCW geagendeerd. De studenten hebben zich daarnaast gebogen over de vraag hoe de pabo aantrekkelijker kan worden voor jongens, de invulling van de colleges pedagogiek en het al dan niet aanstellen van een pastoraal medewerker.

In het verslagjaar hebben twee overleggen met de rvt plaatsgevonden. Met de rvt is afgesproken dat de toezichthouder met de portefeuille 'Onderwijsbeleid' voortaan na een voordracht door de medezeggenschapsraad benoemd zal worden.

- Driestar Educatief kent de wetenschappelijke adviesraad voor kennisontwikkeling en lectoraten, waarvan externe wetenschappers deel uitmaken. Deze geven advies op het gebied van kennisontwikkeling. In 2011 is gesproken over kennisontwikkeling, stand van zaken lectoraten en voorbereidingen strategisch beleidsplan.
- Daarnaast kan worden genoemd het Arbeidsvoorwaarden & Personeelsbeleid-overleg van het DORVO (directeurenoverleg van het reformatorisch voortgezet onderwijs), waarbij ook Driestar Educatief aanwezig is.
- Bij Driestar Onderwijsadvies en Driestar Managementadvies onderhouden we op structurele basis persoonlijk contact met de klanten.
- Met de gemeente Gouda zijn afspraken gemaakt die gerelateerd zijn aan de maatschappelijke betrokkenheid van ons instituut op de stad.

Driestar Educatief. Het nieuwe strategisch beleid was het onderwerp van gesprek. Ook vond overleg plaats met deputaten van een aantal kerken. Bij beide overleggen was de voorzitter van de rvt aanwezig. Naar aanleiding van deze waardevolle bijeenkomsten kwam de vraag aan de orde of het nuttig is een vaste resonansgroep te vormen, waarmee door rvt en cvb jaarlijks structureel over identitaire onderwerpen van gedachten kan worden gewisseld. In 2012 zal hierover een besluit worden genomen.

Ten slotte is in 2011 voor de eerste maal een beknopte nieuwsbrief voor kerkenraden uitgegeven. Deze is naar meer dan 1000 kerkenraden uit onze achterban verstuurd.

Het gesprek met de achterban blijft zeer belangrijk. In 2011 is een bijeenkomst belegd met vertegenwoordigers van kerkenraden en schoolbesturen die betrokken zijn bij

Kwaliteitszorg

Om de kwaliteit van activiteiten zichtbaar te maken en te borgen, hanteert Driestar Educatief een kwaliteitszorgsysteem. Volgens dit systeem worden regelmatig onderzoeken gedaan. De resultaten worden gerapporteerd en er worden verbeteracties opgezet. De Dienst Kwaliteitszorg (DKZ) ondersteunt medewerkers bij het doen van onderzoek, doet onderzoek op verzoek en neemt zelf initiatieven.

In 2011 heeft DKZ, naast de periodiek terugkerende evaluaties bij studenten en klanten, diverse onderzoeken ondersteund of uitgevoerd, waaronder:

- interne audit Onderwijsadvies/Managementadvies;
- ondersteuning externe audit Onderwijsadvies/Managementadvies door Certiked ten behoeve van ISO 9001-certificering;
- organisatie Cedeo-Klanttevredenheidsonderzoek;

Klachten

Driestar Educatief acht het van groot belang dat studenten, medewerkers of klanten bij een geschil of klacht gehoor vinden en kunnen rekenen op een onafhankelijk en rechtvaardig oordeel. In de reglementen en algemene voorwaarden van Driestar Educatief staat beschreven waar een bezwaar tegen een besluit, of een klacht over een bepaalde handelwijze of situatie kan worden ingediend.

In 2011 zijn vier klachten ontvangen, waarvan drie bij het college van bestuur en een bij Onderwijsadvies. Deze zijn volgens de geldende procedure afgehandeld.

- onderzoek naar de tevredenheid over de studieloopbaanbegeleiding;
- onderzoek naar toetsing in de opleidingen;
- bijdragen aan de midterm review van de lvo;
- bijdrage aan accreditatie van de leergang bewegingsonderwijs;
- validatie- en betrouwbaarheidsonderzoek van ZIEN!;
- ontwerp van een kwaliteitszorgsysteem voor de reformatische opleidingsschool en
- evaluatie ParnasSystrainingen.

Het vervolgtraject van onderzoeken vraagt aandacht: de uitkomsten van het onderzoek moeten worden gewogen, eventueel gekoppeld aan vervolgacties. Met andere woorden: de PDCA-cirkel moet worden gesloten.

In het verslagjaar is een aparte klachtenregeling opgesteld en een interne klachtencommissie geïnstalleerd om eventuele klachten te behandelen die voortkomen uit onze werkzaamheden verricht binnen Onderwijszorg Nederland (zie ook hoofdstuk 9). In 2011 zijn geen klachten ontvangen.

Het college van beroep voor de examens (COBEX) heeft in het verslagjaar twee beroepschriften ontvangen. Eén beroepschrift is minnelijk geschikt; het andere heeft tot een zitting geleid. Het beroepschrift is uiteindelijk niet gegrond verklaard.

Vertrouwenspersonen

Binnen Driestar Educatief zijn in het kader van de klachtenregeling ongewenst gedrag drie medewerkers aangesteld als vertrouwenspersonen. Er is ook een externe vertrouwenspersoon benoemd, dat wil zeggen: iemand die niet verbonden is aan Driestar Educatief. De vertrouwenspersonen van de hogeschool hebben zich gepresenteerd tijdens de introductie van nieuwe studenten. Er is een brochure verspreid met daarin de route voor de student naar de vertrouwenspersoon, coördinator handicap en studie, en de individuele begeleider.

In 2011 zijn geen klachten ingediend op grond van de klachtenregeling ongewenst gedrag.

Samenwerking

Driestar Educatief vindt het belangrijk om samen te werken met verschillende partners. Hiermee bundelen we de krachten die organisaties hebben. Het doel van deze samenwerking is dat deze ten goede komt aan het christelijk onderwijs in binnen- of buitenland.

Bestuurs- en brancheorganisaties

- We zijn aangesloten bij de HBO-raad als werkgeversorganisatie voor de Hogeschool; voor Onderwijsadvies en Managementadvies is de stichting aangesloten bij EDventure, een brancheorganisatie voor educatieve dienstverlening.
- We zijn aangesloten bij twee besturenorganisaties, namelijk bij de Vereniging voor Gereformeerd Schoolonderwijs (VGS) te Ridderkerk en de Besturenraad Protestants Christelijk Onderwijs (BPCO) te Woerden.

Algemeen

We hebben een strategische alliantie gesloten met de Gereformeerde Hogeschool en de Christelijke Hogeschool Ede. Deze strategische alliantie richt zich op drie gebieden: kennisontwikkeling (lectoraten, kenniskringen en masteropleidingen), subsidievererving en promotie van de belangen van christelijk hoger onderwijs.

Internationaal

- Met Woord en Daad werken we samen op het gebied van de ontwikkeling van het onderwijs in ontwikkelingslanden.
- Met de stichtingen Hulp Oost-Europa en Ondersteuning Gereformeerd Onderwijs in Oost-Europa trekken we gezamenlijk op bij projecten in Oost-Europa.
- Samenwerking met instellingen buiten Nederland en andere internationale contacten nemen toe in aantal en intensiteit. Zie hierover hoofdstuk 10.

Bezinning

- Uitgeverij Boekencentrum: uitgave liedbundel Stichting Geestelijk Lied voor de gereformeerde gezindte;
- VGS en RMU/GOLV: magazine De Reformatorische

School (DRS), diverse seminars en stuurgroepen rondom de vrijheid van onderwijs;

- Panel Presentie: platform binnen de gereformeerde gezindte dat gericht is op het uitdragen van Bijbels genormeerde standpunten in de samenleving;
- Platform Waarden en Normen: stelt zich tot doel de participatie in het maatschappelijk debat te bevorderen vanuit christelijke waarden en normen, over relevante thema's met elkaar tot afstemming te komen en activiteiten te ontwikkelen;
- Jeugdbonden HGJB, HHJO, JBGG, LCJ: organiseren jeugdwerkdagen en bezinning over geloofsofvoeding;
- Refo500: binnen dit project wordt tot en met de 500e geboortedag van de Reformatie in 2017 op allerlei manieren aandacht gegeven aan de Reformatie (www.refo500.nl);
- Digibron: met verschillende partijen binnen de gereformeerde gezindte bouwen aan een digitaal archief.

Overige samenwerkingsverbanden

- Uitgeverij Jongbloed/Groen: in 2011 is een overeenkomst gesloten over de realisatie van een nieuwe geschiedenismethode voor de basisschool. Daarbij wordt samengewerkt met Edu-Sign BV;
- In 2011 is een project gestart met Erdee Media Groep en Groen Educatief om samen te werken om de vaardigheden Engels op reformatorische scholen te verbeteren onder het motto 'Improving English'. Dit project is na evaluatie stopgezet en we onderzoeken hoe we de samenwerking in 2012 gaan vormgeven.

Naast bovenstaande samenwerkingsverbanden heeft Driestar Educatief overeenkomsten gesloten met diverse andere partners (culturele instellingen, gemeenten, uitgeverijen, scholen, educatieve organisaties). Bij deze overeenkomsten zijn de bepalingen van de Notitie Helderheid in acht genomen. Alle samenwerkingsverbanden worden jaarlijks geëvalueerd en beoordeeld op kansen en risico's. Dit maakt expliciet deel uit van het risicomanagement.

H3 Personeel

Om op elk van de in het strategisch beleidsplan genoemde vijf leerpaden de resultaten voor 2011 te kunnen bereiken, is de betrokkenheid en deskundigheid van medewerkers van groot belang.

Personeelsbeleid

Het personeelsbeleid is erop gericht dat medewerkers gestimuleerd worden om (1) kennis en vaardigheden te onderhouden en te verwerven, (2) verantwoordelijkheid te nemen voor de eigen professionele ontwikkeling, (3) zich binnen de professionele rol te ontwikkelen als expert en (4) intercollegiaal van elkaar te leren.

Resultaten in 2011

In 2011 hebben op het gebied van personeelsbeleid de volgende ontwikkelingen plaatsgevonden, waarmee voortgang is geboekt op leerpad 3, 'professionalisering en kennisdeling'.

- Voor de afdeling Onderwijsadvies primair onderwijs (po) – leerlingenzorg is in nauw overleg met de leidinggevende en het team het profiel orthopedagoog A en B herzien. Er zal nu een loopbaanpad ontwikkeld worden. De herziening was noodzakelijk vanwege de veranderende rol van orthopedagogen. Van hen worden steeds meer adviseurskwaliteiten verwacht.
- In 2011 is in samenwerking met de afdeling Financiën de meerjarenformatie en -begroting opgeleverd voor het strategisch beleidsplan 2012-2015. Het document geeft inzicht in de kwantitatieve en kwalitatieve inzet van personeel voor de komende jaren (bijvoorbeeld aantallen functies per schaal, ervaring en opleidingsniveau). Daarnaast kunnen managers het meerjarenformatieplan gebruiken om afgewogen beslissingen te nemen rond werving en selectie, professionalisering en loopbaanontwikkeling van medewerkers.
- In het verslagjaar is het functieprofiel voor docent schaal 13 ontwikkeld en vastgesteld. Dit profiel is in samenwerking met management van de pabo en een brede klankbordgroep ontwikkeld. Daarnaast heeft het cao-overleg een rol gespeeld.
- In 2011 is er in alle afdelingen uitvoerig aandacht besteed aan het onderwerp werkdruk. Dit mede naar aanleiding van het tevredenheidsonderzoek van eind 2009. Dit heeft geleid tot een mailcode. Daarnaast zijn per afdeling acties ondernomen om de (beleefde) werkdruk te minimaliseren. In het verslagjaar is een pilot gestart met een nieuwe manier van uren schrijven in BIS. Deze zal in 2012 geëvalueerd worden.

Scholing en professionalisering, kennisdeling en kennisontwikkeling

- Driestar Educatief heeft als organisatiedoel dat verschillende langdurige leertrajecten worden ontwikkeld, waarin medewerkers met en van elkaar kunnen leren. Voor de functies docent en leidinggevende zijn vorig cursusjaar al zogenoemde werkplaatsen gestart. In het cursusjaar 2011-2012 is het tweede jaar gestart van de werkplaats voor docenten en orthopedagogen. Daarnaast is een start gemaakt met een verkort traject werkplaats voor staf en ondersteunende medewerkers. Een werkplaats is een tweejarige intensieve leerroute waarin medewerkers op basis van een actieplan hun kwaliteiten en vaardigheden verder ontwikkelen, met behulp van coaching on the job, intervisie en leerbijeenkomsten. In de werkplaats voor orthopedagogen is een proef gedraaid met het zogenoemde Talent Lab. In twee gezamenlijke bijeenkomsten en een gesprekkencyclus zijn de deelnemers aan de slag gegaan met de vraag hoe ze hun talenten zo goed mogelijk voor de organisatie kunnen inzetten.
- In 2011 is gestart met een overleg van alle promovendi binnen onze instelling met het college van bestuur en de lector Onderwijs en identiteit. Daarbij werden ervaringen uitgewisseld en werd kennisgenomen van elkaars onderzoeken. Dit zal in 2012 worden gecontinueerd.
- Driestar Educatief kent diverse expertiseteams. Zo'n team is georganiseerd rondom een vakinhoudelijk thema en bestaat uit medewerkers uit de verschillende afdelingen van de organisatie. Het doel van een expertiseteam is om de kennis van medewerkers van Driestar Educatief binnen één team samen te brengen, te delen en te ontwikkelen en zodoende de synergie tussen de verschillende afdelingen te vergroten. In het verslagjaar is een expertiseteam Pubers gestart. Daarnaast zijn bestaande expertiseteams tegen het licht gehouden, waarbij besloten is om van één team een werkgroep te maken, vanwege het feit dat dit team zich met name bezighoudt met vaardigheden en niet multidisciplinair is.
- In 2011 is de scholing Engels van docenten pabo en Ivo en andere medewerkers van Driestar Educatief voortgezet. Deze moet leiden tot het behalen van een Cambridge-certificaten, namelijk het Certificate in Advanced English, ofwel CAE. Dit geeft aan dat Engels op een hoog niveau wordt beheerst. Twee docenten hebben het CAE behaald. Drie medewerkers hebben het First Certificate in English behaald. In het jaar 2010-2011 hebben 29 medewerkers één van de bovengenoemde cursussen gevolgd.
- Acht collega's zijn bezig met promotieonderzoek. Twee van deze trajecten worden naar verwachting afgerond in 2012, vier in 2014 en twee in 2015-2016. 12 medewerkers zijn bezig met het behalen van een master. Van deze personen zijn zes medewerkers afkomstig van de Ivo, vijf van de pabo en één van Onderwijsadvies.
- Naar aanleiding van het rapport van de commissie Rinnooy Kan over het versterken van de maatschappelijke waardering van het beroep van leraar, is een convenant gesloten tussen de HBO-raad, de sociale partners en de minister van OCW. In dit convenant is

afgesproken dat de HBO-scholen intern een dialoog zullen voeren over de professionele ruimte voor de docent. Met professionele ruimte wordt bedoeld de interne zeggenschap van docenten over het ontwerp en de uitvoering van het onderwijskundig-, onderzoeks- en kwaliteitsbeleid van de hogeschool. Het management van de pabo heeft dit thema in 2011 met individuele docenten en groepen docenten besproken. Het gevoerde beleid, verwoord in het document 'Professionele ruimte moet je doen', vindt weerklank bij de docenten. Het onderwerp professionele ruimte is ook met de sociale partners in het lokaal cao-overleg besproken.

- In het lokaal cao-overleg zijn de streefcijfers voor de functiemix goedgekeurd. De afgesproken cijfers voor de schalen 10,11 en 12 zijn gerealiseerd. Het komend verslagjaar zal ingezet worden op het behalen van het streefcijfer voor schaal 13.

Beoordelen en belonen

In 2011 zijn binnen alle afdelingen functioneringsgesprekken gevoerd.

Medewerkertevredenheid

Eind 2011 heeft weer een medewerkertevredenheidsonderzoek plaatsgevonden. Het onderzoek laat geen grote verschillen zien met het laatste onderzoek uit 2009.

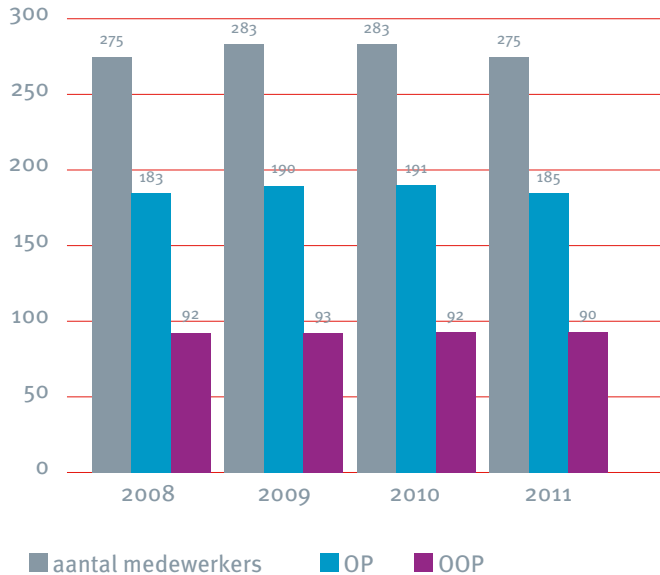
92% van de medewerkers ervaart Driestar als een goede werkgever. Daarnaast is er een hoge score op identiteit. Punt van verbetering ligt vooral in de communicatie binnen de organisatie. Met name in het Facilitair bedrijf en de pabo. Ook het beperken van de werkdruk blijft een belangrijk punt van aandacht.

In onderstaande tabel wordt een vergelijking gemaakt met de resultaten uit 2009. In dat jaar werd een uitgebreid onderzoek gehouden. De resultaten van 2011 betreffen een verkort onderzoek.

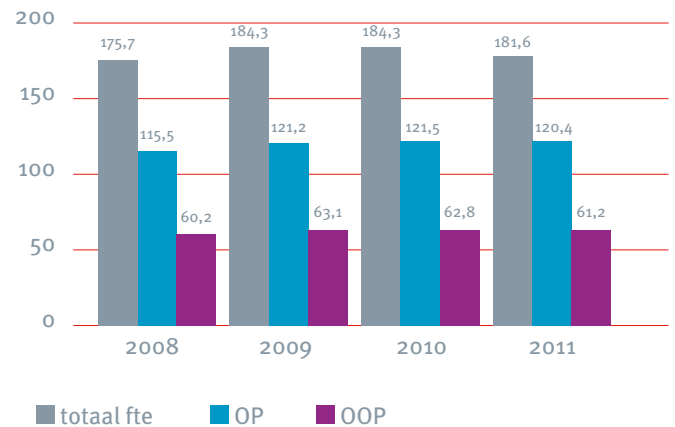
Onderwerp	Percentage 2009 (gemiddeld)	Percentage 2011 (gemiddeld)
Identiteit	94,8	93,0
Inhoud van het werk	89,4	86,9
Collegialiteit	95,6	87,5
Werkklimaat	88,2	85,7
Organisatie	76,5	69,4
Aansturing	69,3	76,3
Faciliteiten	88,5	75,8
Personeelsbeleid	74,6	69,8

Personeel 2011 in cijfers

Personeel (aantal)

Personeel (fte)

	Mannen		Vrouwen	
OP	90	(32,7%)	95	(34,5%)
OOP	31	(11,3%)	59	(21,5%)
Totaal	121	(44,0%)	154	(56,0%)

	Mannen		Vrouwen	
OP	61,72	(34,0%)	58,66	(32,3%)
OOP	26,90	(14,8%)	34,35	(18,9%)
Totaal	88,62	(48,8%)	93,01	(51,2%)

Toelichting:

Uit bovenstaande tabellen blijkt dat het aantal medewerkers in 2011 iets gedaald is, evenals het aantal fte. Onder OP wordt verstaan onderwijzend personeel, onderwijsadviseurs en orthopedagogen. Onder OOP wordt verstaan onderwijsondersteunend personeel, inclusief de managers en lectoren.

Verdeling fulltime - parttime

	Man	Vrouw	Totaal	%
< 0,3	25	12	37	13,4%
0,3 - 0,5	10	46	56	20,4%
0,5 - 0,7	8	34	42	15,3%
0,7 - 1	76	62	138	50,2%
1 >	2	-	2	0,7%
Totaal	121	154	275	100

Toelichting:

De verhouding tussen fulltimers en parttimers is niet relevant gewijzigd.

Fte

Afdelingscategorie	Fte
Pabo	53,86
Hbo-pedagogiek	1,26
Lectoraat en masters	4,4
Lvo	14,01
Secretariaat Onderwijsadvies	4,67
Managementadvies	7,59
Onderwijsadvies po	42,18
Onderwijsadvies vo	9,38
Facilitair bedrijf	27,28*
Staf	15,88
Internaat	1,13*

* De medewerker internaat is ook voor een halve fte werkzaam bij het Facilitair bedrijf.

Flexibele arbeidscontracten

Afdelingscategorie	Aantal flexibele arbeidscontracten
Pabo	4
Hbo-pedagogiek	1
Lectoraat en masters	4
Lvo	6
Secretariaat Onderwijsadvies	-
Managementadvies	4
Onderwijsadvies po	37
Onderwijsadvies vo	12
Facilitair bedrijf	44*
Staf	7
Internaat	-

* Ten aanzien van de flexibele arbeidscontracten geldt dat surveillantten inbegrepen zijn.

Percentages instroom en uitstroom

	fte	%
Instroom nieuwe medewerkers	10,01	5,5
Uitstroom vertrek medewerkers	14,51	8,0
Instroom fte-wijzigingen	5,61	3,1
Uitstroom fte-wijzigingen	3,80	2,1

Toelichting:

Uitstroom bestaat uit vertrekkende medewerkers. Instroom bestaat uit nieuwe medewerkers en interne wisselingen tussen afdelingen. Ten aanzien van de mobiliteit in de organisatie valt op dat één collega doorgegroeid is van basisdocent naar docent. Vijf medewerkers OOP zijn veranderd van functie.

Leeftijdsopbouw personeel

	OP		OOP		Totaal	%
	Man	Vrouw	Man	Vrouw		
< 25	-	8	1	4	13	4,7
25-34	6	28	4	14	52	18,9
35-44	15	29	8	20	72	26,2
45-54	45	24	14	15	98	35,6
55-59	19	5	3	3	30	10,9
60 >	5	1	1	3	10	3,7
Totaal	90	95	31	59	275	100

Toelichting:

De gemiddelde leeftijd van de medewerkers van Driestar Educatief is 43,99 jaar (in 2010: 43,63 jaar).

Verzuim personeel

	2010	2011	Doelstelling	Landelijk hbo (2010)
Totaal	2,59%	4,38% (5,32% incl. zwangerschapsverlof)	< 4%	4,2%

Toelichting:

De doelstellingen met betrekking tot het ziekteverzuim binnen Driestar Educatief zijn in 2011 niet behaald, ook in vergelijking met het landelijk gemiddelde 2010. De oorzaak ligt met name in het toegenomen aantal langdurig zieken. Veel van deze ziektegevallen zijn niet werk-gerelateerd.

In de verschillende gebouwen en kantoren van Driestar Educatief wordt gewerkt met afzonderlijke arbocommissies, omdat arbobeleid mede samenhangt met de huisvesting. In 2011 hebben deze commissies zich met name gericht op de thema's RSI, duurzaamheid en werkdruk.

Verdeling over salarisschalen

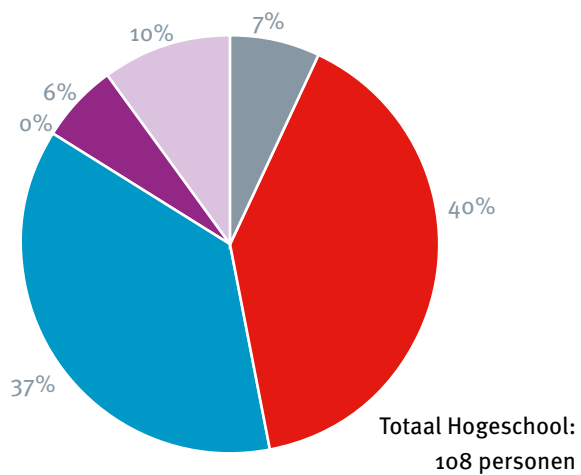
	OP		OOP		Totaal	%
	Man	Vrouw	Man	Vrouw		
Schaal 1-5	-	-	3	28	31	11,4 %
Schaal 6-8	-	1	8	18	27	9,9 %
Schaal 9	-	13	3	6	22	8,0 %
Schaal 10	8	51	2	2	63	23,1 %
Schaal 11	49	23	-	2	74	27,1 %
Schaal 12	33	7	3	2	45	16,5 %
Schaal 13	-	-	7	1	8	2,9 %
Schaal 14	-	-	1	-	1	0,4 %
Schaal > 14	-	-	2	-	2	0,7 %
Totaal	90	95	29	59	273	100 %

Toelichting:

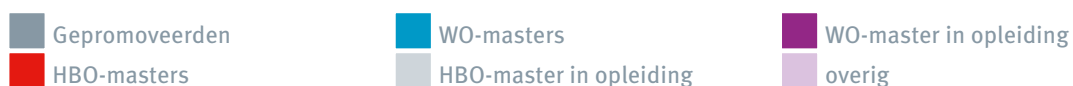
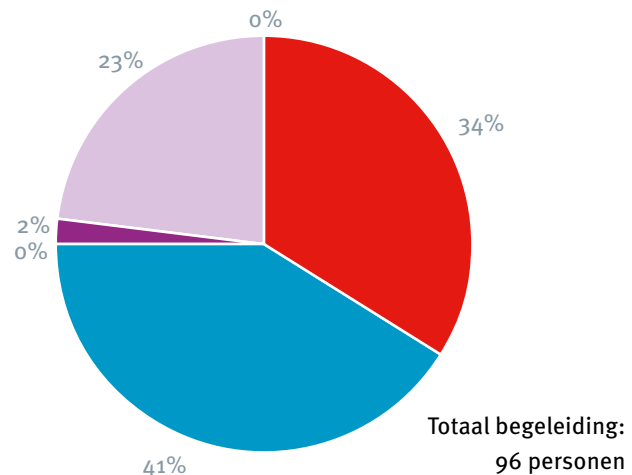
Het college van bestuur is niet meegenomen in de tabel, omdat dit niet valt onder de cao-hbo.

Kennis- en opleidingsniveau

Hogeschool
Aantal personen in % van totaal

Onderwijsadvies en Managementadvies
Aantal personen in % van totaal

H4 Voorzieningen

Resultaten in 2011

Huisvesting

Driestar Educatief werkt sinds 2007 samen met de gemeente Gouda en Mozaïek Wonen aan uitbreiding van de huisvesting in Gouda en de bouw van nieuwe studentenhuysvesting in de Spoorzone van Gouda. Na realisatie van deze plannen (naar verwachting begin 2013) is er ruimte voor de collega's van de afdelingen Onderwijsadvies en Managementadvies uit Ridderkerk en voor uitbreiding van de faciliteiten voor de gehele organisatie. De nieuwbouwplannen bieden optimale ondersteuning aan onze organisatie als kenniscentrum voor het onderwijs. De noodzaak van deze plannen is groot, omdat het aantal benodigde werk- en vergaderplekken nog steeds groeit.

Medio 2011 is het oude parkeerterrein door de firma Kruiswijk gesloopt en zijn voorbereidingen getroffen voor de nieuwe Warmte-Koude-Opslag (WKO). Daarnaast is een buitenruimte voor de studenten ingericht aan de voorzijde van onze locatie. We krijgen zo als hogeschool steeds meer zichtbaarheid. Augustus 2011 heeft de oplevering van het nieuwe parkeerterrein van Driestar Educatief plaatsgevonden met 192 plaatsen. Bij de aanleg is nauw samengewerkt met de gemeente Gouda, die als directievoerder optrad. De uitvoering was in handen van Aannemingsmaatschappij Van Gelder. Driestar Educatief en Mozaïek Wonen stellen het parkeerterrein incidenteel beschikbaar aan de gemeente Gouda, bijvoorbeeld tijdens de jaarlijkse kaarsjesavond.

Op 1 december zijn met Mozaïek Wonen en aannemer Lokhorst bouw & ontwikkeling uit Beverwijk de contracten getekend voor de uitbreiding met circa 3800 m² van het huidige gebouw van Driestar Educatief en voor de bouw van 121 studentenwoningen. Hier is een Europese aanbesteding aan voorafgegaan.

Het oude internaat van Driestar Hogeschool wordt in 2013 afgebroken. Ter gelegenheid hiervan is in 2011 gestart met de voorbereidingen voor een herinneringsuitgave in de vorm van een glossy. Verschillende oud-bewoners verlenen hieraan hun medewerking.

Onderwijspark en samenwerking Johannes Calvijnschool en Driestar College

Het onderwijspark in Gouda krijgt steeds meer vorm en zichtbaarheid. De samenwerking tussen de Johannes Calvijnschool, Driestar College en Driestar Educatief rondom de inrichting van het onderwijspark is intensief. De leerlingen van de Calvijnschool maken gebruik van de gymzalen van Driestar Educatief en krijgen, indien mogelijk, daarbij les van studenten van de pabo. Een nuttige samenwerking tussen opleiding en basisonderwijs. Begin oktober is de Johannes Calvijnschool geopend. Ook het nieuwe sportveld van Driestar College is opgeleverd. Dat sportveld zal mede gebruikt worden door de studenten van de nieuwe studentenhuysvesting en dat geeft aan dat de samenwerking op vele terreinen plaatsvindt.

Planning nieuwbouw

2007-2008	2008-2009	2010	2011	2012	2012-2013
Conceptontwerp	Structuurontwerp	Aanleg parkeerterrein, definitief ontwerp en aanbesteding	Start bouw	Bouw	Oplevering en inrichting

Kosten huisvesting (x € 1.000)

	2011 werkelijk	2011 begroot	2012 begroot
Kosten huisvesting	1,520	1,219	1,483
% totale omzet	7,94	6,55	7,81

Facilitair bedrijf

2011 was een jaar van veel veranderingen in de gebouwen en installaties. Zo hebben alle medewerkers en studenten nieuwe passen ontvangen en zijn alle automaten en kopieermachines vernieuwd. De organisatie rondom catering en verhuur van ruimten is opnieuw opgezet. Veel mensen uit onze achterban weten onze locatie in Gouda te vinden voor congressen en andere bijeenkomsten; mede in verband met de goede bereikbaarheid en ruime parkeergelegenheid een logische ontwikkeling.

De servicediensten van Driestar Educatief zijn ondergebracht in het Facilitair bedrijf. Het Facilitair bedrijf is georganiseerd in units, die

ondersteuning bieden op de verschillende locaties aan de diverse afdelingen.

Voor het huidige gebouw in Gouda is een Energielabel A-certificaat ontvangen. Het energieverbruik is naar beneden bijgesteld. In 2011 is het project om de bewerking van de markt en de relatie met oud-studenten (alumni) ook via ICT-hulpmiddelen te faciliteren, succesvol afgerond.

In Ridderkerk heeft de eigenaar van het pand (VGS) in 2011 een interne verbouwing laten uitvoeren.

Kosten facilitair bedrijf (x € 1.000)

	2011 werkelijk	2011 begroot	2012 begroot
Kosten Facilitair bedrijf	4,118	3,999	4,214
% totale omzet	21,50	21,46	22,20

Tevredenheid huisvesting Nationale Studentenenquête (NSE)

	NSE 2011	Landelijk gemiddelde
Tevredenheid studenten	3,98	2,97

ICT

In 2011 is het gebruik van Microsoft Lync binnen Onderwijsadvies toegenomen. Microsoft Lync verhoogt de onderlinge bereikbaarheid en maakt het onder andere mogelijk via videoconferentie met elkaar te communiceren.

De processen op het gebied van financiën, projecten, klanten en logistiek zijn binnen Driestar Educatief geïntegreerd in een (web-based) bedrijfsinformatiesysteem van AllSolutions. In 2011 is de geïntegreerde webwinkel verder uitgebreid. De onderwijsprocessen

worden ondersteund door een eveneens webbased systeem (Trajectplanner). Deze softwareapplicatie wordt gebruikt als digitale leeromgeving voor studenten, als communicatiemiddel richting studenten en als cijfer-, tentamen- en roosterprogramma.

Binnen de gehele organisatie wordt steeds intensiever gebruik gemaakt van SharePoint als portaal voor collega's en studenten. Ook de samenwerking met scholen en het gezamenlijk gebruik van documenten vindt via SharePoint plaats.

Kosten ICT (x € 1.000)

	2011 werkelijk	2011 begroot	2012 begroot
Kosten ICT	980	1.053	1.063
% totale omzet	5,12	5,65	5,60

Studentzaken

De unit Studentzaken is de spin in het web voor de docenten en studenten van de hogeschool. Daarnaast levert de unit de administratieve ondersteuning voor de verschillende opleidingen, zoals inschrijving, diplomering, cijfers en dergelijke. Het stageproces, tentamenproces en de roostering van de verschillende activiteiten vindt eveneens in deze unit plaats.

De interne en externe verhuur van ruimten van ons instituut is in het verslagjaar bij deze unit ondergebracht, zodat alle processen rondom ruimte en planning in één hand zijn.

In 2011 is volledig overgestapt op het digitaal bestellen van moduleboeken en readers. Via onze leverancier Beeld&visie wordt een en ander met een webshop ondersteund.

Educatheek, mediatheek en bibliotheek

De educatheek wordt de etalage van onze organisatie op de begane grond van de nieuwe uitbreiding. Dit maakt het nog meer mogelijk om het aanbod van Driestar Educatief aan een breder publiek te tonen. De toenemende internationalisering vraagt ook in deze unit steeds meer aandacht, zodat het aanbod ook door onze internationale gasten en studenten kan worden gebruikt.

Er is succesvol gestart met een geheel nieuw aanbod voor basisscholen in de vorm van projectkoffers. Meer dan honderd scholen

en andere instellingen hebben al een abonnement afgesloten op deze dienstverlening. De totale collectie bevat inmiddels meer dan 36.000 uitleenbare items. In 2011 is gestart om het aanbod te voorzien van RFID-identificatie. Ook wordt er cursus gegeven aan studenten om hun informatievaardigheden te verhogen. Gedurende het gehele jaar wordt ervoor gezorgd om een actueel aanbod van leermiddelen, boeken en tijdschriften te realiseren.

Kosten mediatheek (x € 1.000)

	2011 werkelijk	2011 begroot	2012 begroot
Kosten mediatheek	399	473	446
% totale omzet	2,08	2,54	2,35

Duurzaamheid

Bij Driestar Educatief besteden wij veel aandacht aan duurzaamheid. Dit past goed bij onze identiteit, waar Bijbels rentmeesterschap en de zorg voor de schepping deel van uitmaakt. Daarnaast willen we hiermee kosten reduceren en streven we naar maatschappelijk verantwoord ondernemerschap.

Duurzaamheid komt met name tot uiting in energiebesparing en duurzaam inkopen. Overigens werkt Driestar Educatief niet als enige aan duurzaamheid; dat doen we samen met andere hogescholen die zijn aangesloten bij de HBO-raad in de Duphlo-samenwerking. Ook wordt kennis gedeeld in samenwerking met Agentschap NL.

In 2011 is er een interne werkgroep gestart van medewerkers en studenten, die het thema duurzaamheid nog beter op de kaart gaat zetten en de vele mogelijkheden die we nu al hebben, nog beter gaat benutten.

Een mooie actie van deze werkgroep was de truiendag in december met een door de studenten ingerichte themahoek. Verschillende studenten doen voor hun vakken opdrachten rondom het thema duurzaamheid en interviewen dan ook collega's die met het thema actief zijn binnen Driestar Educatief. De ervaringen worden gedeeld met andere hogescholen of studentgroepen. Zo zijn er ideeën gedeeld met studenten van de CHE.

H5 Financiën

Financieel beleid

Binnen Driestar Educatief zijn de processen van de beleidscyclus en de financiële kaders gestandaardiseerd voor alle onderdelen van de organisatie volgens het INK-managementmodel (zie www.ink.nl). Binnen alle onderdelen van de organisatie werken we met een eenduidig financieel beleid. Managers zijn, binnen bepaalde kaders, resultaatverantwoordelijk voor hun afdeling (resultaatverantwoordelijke eenheden). In 2011 is de managementrapportage verder doorontwikkeld.

Hierdoor worden afwijkingen ten opzichte van de begroting sneller gesignaleerd. Dit zorgt voor een meer effectieve inzet van medewerkers en middelen en voor een toename van de kwaliteit van de diensten en de klanttevredenheid. In de afdelingen Onderwijsadvies en Managementadvies wordt gestuurd op het behalen van omzetzdoelen (declarabiliteit).

Financieel resultaat

Resultaat 2011 (x € 1.000)

	2011	2011	2012
	werkelijk	begroot	begroot
Rijksbijdrage	8.415	8.420	7.876
Collegegelden	2.029	2.050	2.218
Baten werk in opdracht van derden	7.287	6.877	7.683
Overige baten	1.418	1.284	1.211
Totaal baten	19.149	18.631	18.988
Personeelslasten	14.773	14.825	15.170
Afschrijvingen	761	780	1.011
Huisvestingslasten	1.101	783	804
Overige lasten	2.263	2.492	2.418
Totaal lasten	18.898	18.880	19.403
Saldo baten en lasten	251	-249	-415
Financiële baten en lasten	250	160	120
Resultaat voor belasting	501	-89	-295
Vennootschapsbelasting	104	0	15
Resultaat na belasting	397	-89	-310

De rentabiliteit (resultaat in percentage van omzet)

	2011 werkelijk	2011 begroot	2012 begroot
Rentabiliteit	2,07%	-0,48%	-1,64%

Toelichting

In het strategisch beleidsplan is een rentabiliteit aangegeven van 3%.

Resultaten per 31 december 2011 (per resultaatverantwoordelijke eenheid x €1.000)

	2011 werkelijk	2011 begroot	2012 begroot
Hogeschool	476	88	-366
Managementadvies en Onderwijsadvies	363	-59	64
Overige private activiteiten	-92	-118	-8
Facilitair bedrijf en Bestuur & staf	-350	0	0
Resultaat na belasting	397	-89	-310

Het financieel resultaat over 2011 is € 486.000 hoger dan begroot. Dit hogere resultaat wordt veroorzaakt door hogere omzet contractactiviteiten (€ 410.000), hogere overige opbrengsten, hogere rentebaten en lagere overige lasten.

Bij de hogeschool dragen de lagere personele lasten (interne projecten) en een lagere doorbelasting van kosten van ondersteunende afdelingen bij aan een hoger financieel resultaat dan begroot.

De afdelingen Managementadvies en Onderwijsadvies hebben in 2011 een grote groei van de omzet gerealiseerd. Deze hogere omzet wordt voornamelijk veroorzaakt door dienstverlening rondom ParnasSys en dyslexie.

Het verlies bij de overige private activiteiten wordt voornamelijk veroorzaakt door de opleiding hbo-pedagogiek, die niet bekostigd was. In het verslagjaar is bekostiging toegekend.

De operationele kosten van Facilitair bedrijf en Bestuur en staf zijn lager dan begroot doordat projecten niet zijn doorgegaan. Kosten van nieuwbouw zijn voor € 350.000 ten laste van het resultaat 2011 gebracht.

De kosten van de ondersteunende diensten worden doorbelast aan de afdelingen Hogeschool (publiek), Management- en Onderwijsadvies (privaat). Doorberekening vindt plaats op basis van vastgestelde criteria zoals werktijdeenheden en studentenaantallen.

Begroting 2012

De begroting 2012 van Driestar Educatief vertoont een negatief verwacht resultaat van € 309.500. Dit betreft een negatief resultaat begroot voor de hogeschool van € 365.500 en voor management- en onderwijsadvies een positief resultaat van € 64.000.

De overige private activiteiten vertonen een tekort van € 8.000.

Begroting hogeschool

Het negatieve resultaat bij de hogeschool wordt veroorzaakt door een dalend aantal studenten bij de pabo en door het nog niet ontvangen van rijksbijdrage voor de opleiding HBO-pedagogiek. Daarnaast spelen het bekostigingssysteem, bezuinigingen en de langstudeerdersmaatregel een rol.

Begroting management- en onderwijsadvies

Bij management- en onderwijsadvies zal in 2012 en 2013 worden geïnvesteerd in professionalisering en wordt het personeelsbestand uitgebreid. Dit leidt in 2014 tot vergroting van de omzet en verhoging van het resultaat.

Begroting Facilitair bedrijf en Bestuur & staf

De kosten van het Facilitair bedrijf vertonen een stijging. Dit is onder andere een stijging van de afschrijvingskosten, veroorzaakt door nieuwbouw waarvan delen vanaf 2011 worden afgeschreven. Daarnaast wordt deze stijging veroorzaakt door ICT-projecten. Het resultaat van Bestuur & staf daalt door dalende renteopbrengsten.

Overige private activiteiten

Hieronder zijn opgenomen de studentenhuysvesting en het steunfonds. Vanaf 2013 huurt Driestar Educatief studentenwoningen van Mozaïek Wonen en zal deze doorverhuren aan studenten van de hogeschool. Het huidige internaat wordt gesloopt in 2013. Vanuit het steunfonds worden interne projecten gefinancierd die betrekking hebben op de achterban. Intern wordt rente aan het vermogen van het steunfonds toegerekend.

Balans

Balans per 31 december 2011 (x € 1.000)

	2011 werkelijk	2011 prognose	2012 prognose
Materiële vaste activa	7.451	8.030	12.856
Financiële vaste activa	65	65	65
Voorraden	107	105	90
Vorderingen	2.801	2.550	2.550
Liquide middelen	13.348	12.252	7.000
Totaal activa	23.772	23.002	22.561
Eigen vermogen	18.271	18.163	17.853
Voorzieningen	755	739	608
Langlopende schulden	0	0	0
Kortlopende schulden	4.746	4.100	4.100
Totaal passiva	23.772	23.002	22.561

De hogeschool verzorgt de activiteiten die uit publieke middelen worden gefinancierd. Management- en onderwijsadvies verzorgt de private activiteiten. De overige private activiteiten betreffen activiteiten gerelateerd aan de hogeschool die niet bekostigd zijn en algemene investeringen in onderwijs ten behoeve van de achterban van de organisatie. De splitsing van activiteiten komt ook tot uitdrukking in de indeling van het eigen vermogen.

Het eigen vermogen stijgt door een toevoeging van het resultaat met € 397.000 en bedraagt € 18.271.000. In het eigen vermogen is een bestemmingsreserve gevormd. Het saldo van de bestemmingsreserve bedraagt € 5.242.000 en is bestemd voor de verdere ontwikkeling van nieuwbouw in Gouda.

Vermogen en liquiditeit

Vermogenspositie en liquiditeitspositie (current ratio)

	2011 werkelijk	2011 prognose	2012 prognose
Solvabiliteit	0,77	0,79	0,79
Liquiditeit	3,43	3,64	2,35

Uit deze ratio's blijkt de gezonde financiële positie van Driestar Educatief. In het financieel beleid zijn voor genoemde ratio's als waarden genoemd minimaal 0,30 respectievelijk minimaal 1,0.

Profleringsfonds

Er kunnen zich situaties voordoen waarbij een student niet tijdig de opleiding kan afronden, of waarin om andere redenen financiële ondersteuning nodig is. Iedere instelling kent daarom een afstudeer- en studiefonds.

Op grond van de gewijzigde Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek zijn de fondsen in het verslagjaar vervangen worden door het zogenoemde profileringsfonds. In 2011 is geen beroep gedaan op deze regeling.

Beleggingsbeleid

In 2011 is gehandeld binnen het treasury statuut en binnen de richtlijnen belenen en beleggen. Gezien de bouwplannen zijn de liquide middelen beschikbaar gehouden op spaarrekeningen bij de bank.

Doelmatigheid

Uit de jaarrekening en de bijbehorende accountantsverklaring blijkt dat er een getrouwe en financiële rechtmatige inzet van publieke middelen is geweest in 2011.

Rechtmatigheid ('Notitie helderheid')

In aansluiting op de jaarrekening volgt hieronder een verantwoording voor de aanwending van publieke gelden voor de hogeschool. Hierbij wordt aangesloten bij de thema's uit de notitie 'Helderheid in de bekostiging van het hoger onderwijs' van het ministerie van OCW.

Geldstromen

Driestar Educatief heeft in de jaarrekening een duidelijk onderscheid gemaakt tussen publieke en private geldstromen (contractactiviteiten, studentenhuysvesting, onbekostigde opleidingen).

- *Opleiding van studenten van andere hogescholen*
niet aan de orde
- *Opleiding medewerkers hogeschool*
In 2011 waren drie medewerkers van de hogeschool ingeschreven als student.
- *Rijksbijdrage en private activiteiten*
De hogeschool besteedt de rijksbijdrage aan het onderwijs en de ondersteuning van het onderwijs aan de hogeschool. De middelen uit de rijksbijdrage worden niet aangewend voor private activiteiten. De hogeschool verzorgt als kennisinstituut contractactiviteiten waarbij interne docenten betrokken zijn. Deze activiteiten zijn in 2011 kostenneutraal uitgevoerd. Dit geldt ook voor de inzet van personeel bij de samenwerking met andere partners binnen het hoger onderwijs.
- *Uitbesteding*
De hogeschool heeft geen onderwijsprogramma's uitbesteed aan private organisaties.
- *Maatwerktrajecten*
De hogeschool heeft geen publieke middelen aangewend voor de organisatie van maatwerktrajecten voor bedrijven of organisaties.
- *Uitwisselingsovereenkomsten*
Er waren in 2011 geen studenten ingeschreven op basis van uitwisselingsovereenkomsten.

Letter of representation

De jaarrekening van 2011 bevat een *Letter of representation* van het college van bestuur.

H6 Hogeschool

Algemeen

Visie en beroepskwalificaties

Studenten die bij Driestar Hogeschool hun opleiding tot leraar volgen, beschikken aan het einde van hun studie niet alleen over de bekwaamheden die nodig zijn voor goed onderwijs, op grond van de SBL-bekwaamheidseisen (Stichting Beroepskwaliteit Leraren), maar ook over de motivatie om ontwikkelingen binnen het onderwijs in verband te brengen met de christelijke identiteit van de school waar zij gaan werken. Een leraar die bij Driestar Hogeschool is afgestudeerd, kan op het niveau van een startbekwame leraar gebruikmaken van verschillende onderwijsconcepten en maakt daarbij verantwoorde keuzes in pedagogisch-didactisch opzicht. Deze beroepsgerichtheid binnen de opleidingen bereikt Driestar Hogeschool door in haar onderwijsontwikkeling samen te werken met het onderwijsveld. In ons onderwijs is er niet alleen aandacht voor de cognitieve aspecten van het leren, maar juist ook voor het leren binnen het totaal van ons mens-zijn. Hart, hoofd en handen vormen immers een eenheid.

Bij de diverse opleidingen staat het beroepsbeeld voor de christelijke leraar centraal, zoals verwoord in 'Essenties van christelijk leraarschap', wat Driestar Educatief heeft opgesteld.

Driestar Educatief verzorgt het volgende hbo-onderwijsaanbod:

- leraar basisonderwijs;
- leraar voortgezet onderwijs algemene economie (tweede graad);
- leraar voortgezet onderwijs Duits (tweede graad);
- leraar voortgezet onderwijs Engels (tweede graad);
- leraar voortgezet onderwijs geschiedenis (tweede graad);
- leraar voortgezet onderwijs Nederlands (tweede graad);
- leraar voortgezet onderwijs wiskunde (tweede graad);
- hbo-pedagogiek;
- masteropleiding Leren & Innoveren (in samenwerking met de lerarenopleidingen van de Christelijke Hogeschool Ede en de Gereformeerde Hogeschool Zwolle);
- masteropleiding Special Educational Needs (in samenwerking met Hogeschool Utrecht);
- masteropleiding Educational Leadership (in samenwerking met Penta Nova, een academie voor schoolmanagement, opgericht door vijf hogescholen waaronder Driestar Hogeschool).

Wanneer studenten van de voltijd- en deeltijd-pabo voldoen aan bepaalde voorwaarden, kunnen ze bij het afstuderen het Diploma Christelijk Basisonderwijs (DCBO) ontvangen. Met dit diploma tonen studenten aan dat zij in staat zijn godsdienstige vorming te verzorgen en de identiteit van de school mee vorm kunnen geven en uitdragen. De Besturenraad verzorgt de visitatie en accreditatie van de hogescholen die het DCBO verstrekken. Ook neemt Driestar Hogeschool deel aan het Project VTB Wetenschap en techniek. De auditcommissie van dit project concludeerde: er staat een stevig curriculum met in alle jaren aandacht voor wetenschap en techniek.

Post-hbo

Daarnaast kent Driestar Educatief een uitgebreid aanbod post-hbo-opleidingen:

- post-hbo-opleiding Taalcoördinator;
- post-hbo-opleiding Rekencoördinator;
- post-hbo-opleiding Supervisor in het onderwijs;
- post-hbo-opleiding Vakleerkracht bewegingsonderwijs;
- post-hbo-opleiding Vakspecialist muziek;
- post-hbo-opleiding Schoolvideo Interactie Begeleider (SVIB);
- opleiding voor bouwcoördinatoren (Management Ontwikkeltraject 1);
- Management Ontwikkeltraject 2;
- post-hbo-opleiding Basisvaardigheden onderwijsmanagement;
- post-hbo-opleiding Directeur primair onderwijs.

EVC

Driestar Educatief heeft in 2011, dankzij het officiële keurmerk en de erkenning van het kenniscentrum EVC (Erkenning van Verworven Competenties), diverse mensen begeleid om hun verworven, maar nog niet erkende competenties te verzilveren.

Ook is meegewerkt aan een onderzoek van de onderwijsinspectie naar de kwaliteit van het erkennen van verworven competenties in het hoger onderwijs. Eind 2011 is Driestar Educatief het gesprek aangegaan met OCW om te komen tot verlenging van onze erkenning.

Resultaten in 2011

Studenttevredenheid

Uit interne evaluaties blijkt dat studenten grote waardering hebben voor de opleidingen (zie onder het kopje 'Hogeschool in cijfers'). Dit beeld wordt bevestigd door externe onderzoeken.

In de **Keuzegids Hoger Onderwijs 2011** (voltijd) worden de pabo's per regio besproken. Driestar Hogeschool staat op de eerste plaats van pabo's in het westen van het land en in de landelijke lijst op de tweede plaats. In de ranglijst van kleine hogescholen staat Driestar Hogeschool op de derde plaats. De keuzegids schrijft: "De echte topopleidingen zijn met name de kleine, zelfstandige pabo's met vaak een religieuze identiteit."

Ook **Elsevier**, dat jaarlijks onderzoek doet naar de beoordeling van hogescholen door studenten, bevestigt het goede resultaat. Onze pabo neemt daar, net als vorig jaar, een derde plaats in.

In de **Keuzegids Hoger Onderwijs 2011 (deeltijdstudies)** zijn de deeltijdopleidingen beoordeeld door studenten. Onze hogeschool staat wederom op de eerste plaats bij al de lerarenopleidingen voor het voortgezet onderwijs (Ivo), namelijk Nederlands, Duits, Engels, economie en geschiedenis. Volgens de Keuzegids scoort de hogeschool bij deze vakken op alle vlakken bovengemiddeld (Ivo wis-kunde stond niet in de Keuzegids, vanwege het geringe aantal studenten). De opleiding pedagogiek bezet ook de eerste plaats (in 2010: tweede). Volgens de Keuzegids geeft de opleiding goed onderwijs én zijn de zaken goed voor elkaar. De deeltijd-pabo staat op een derde plaats, met de toevoeging dat de opleiding over de hele linie prima cijfers krijgt (in 2010: zesde).

Driestar Educatief heeft ook meegedaan aan de **Nationale Studentenenquête 2011**. Dat is een groot landelijk onderzoek onder 550.000 studenten van 63 instellingen. Van onze hogeschool hebben 635 studenten meegedaan. Hieruit blijkt dat de opleidingen op veel onderdelen significant hoger scoren dan het landelijk gemiddelde. Dit betreft bijvoorbeeld de inhoudelijke deskundigheid van de docenten, de studiefaciliteiten en het niveau van de opleiding.

Master Leren & Innoveren

De eerste lichting studenten heeft in 2011 een diploma in ontvangst genomen.

In het cursusjaar 2011-2012 is geen nieuwe groep gestart door te weinig aanmeldingen. Er is gewerkt aan een herontwerp van de opleiding, dat doorstart mogelijk moet maken in 2013. Dit is ook besproken met de resonansgroep hogeschool.

Hbo-pedagogiek

In 2011 is bekostiging gekregen voor de opleiding hbo-pedagogiek. De bekostiging is aangegrepen om de opleiding te herzien. Alle activiteiten die Driestar Educatief rond opvoeding en zorg onderneemt, zijn hierbij betrokken geweest. De focus van hbo-pedagogiek is met ingang van het studiejaar 2011-2012 gericht op opvoedingsondersteuning, jeugd en gezin.

Cursus Godsdienst Onderwijs Gereformeerde Gemeenten (CGO)

Driestar Educatief werkt sinds 1 november 2003 samen met de geaccrediteerde opleiding 'leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad voor godsdienst' van de CGO. Driestar Educatief verzorgt het pedagogisch-didactisch deel, de CGO het vakinhoudelijk deel. De samenwerking is in de loop der jaren geïntensiveerd. De opleiding wordt niet bekostigd. Om de continuïteit te waarborgen, hebben het bestuur van de CGO en Driestar Educatief zich in 2011 gezamenlijk voorgenomen bekostiging aan te vragen. Dit kan uitsluitend gebeuren door Driestar Educatief als reeds bekostigde instelling. De voorbereidingen hiervoor zijn in 2011 gestart.

Versterking rol examencommissies

Driestar Hogeschool kent drie examencommissies: pabo, Ivo/hbo-pedagogiek en master Leren & Innoveren. In de pabo is met behulp van de Dienst Kwaliteitszorg een plan opgesteld om in het cursusjaar 2011-2012 aan de hand van een checklist te onderzoeken of toets, toetsmatrjjs en beoordelingsmodel volgens het toetsplan zijn opgesteld en voldoen aan kwaliteitseisen die van een hbo-instelling gevraagd mogen worden. In overleg met de coördinatoren van de zogenoemde leerlijn 1 en leerlijn 2 is in het verslagjaar een traject ingezet om te komen tot een transparanter en controleerbaarder toetssysteem voor de twee afstudeerscripties.

Daarnaast heeft deskundigheidsbevordering van de examencommissieleden plaatsgevonden door het bezoeken van studiebijeenkomsten. De examencommissies zullen met ingang van cursusjaar 2011-2012 met een eigen jaarverslag komen.

Internationalisering

De ontwikkelingen op het gebied van internationalisering, zoals de International Class, zijn terug te lezen in het overkoepelende hoofdstuk 10.

Handicap en studie

Driestar Educatief acht het van belang dat ook studenten met een functiebeperking, handicap of chronische ziekte hun opleiding kunnen volgen op de hogeschool. Er zijn diverse voorzieningen getroffen voor deze studenten, waaronder de mogelijkheid aanpassingen in het opleidingsprogramma te maken. Aangezien Driestar Educatief een kleine hbo-instelling is, was en is de kracht van ons beleid vooral het zorg-op-maatbeleid en de persoonlijke aanpak. In de Keuzegids HBO 2011 (voltijd) staat expliciet vermeld dat Driestar Hogeschool het begeleiden en steunen van studenten met een beperking 'goed voor elkaar heeft'.

Er zijn voor de Ivo en pabo twee coördinatoren voor studie & functiebeperking aangesteld. In 2011 zijn tien medewerkers gestart met een cursus 'begeleiden van studenten met functiebeperkingen'. Begin 2011 maakten 58 pabo-studenten gebruik van deze vorm van begeleiding. Aan het eind van het verslagjaar waren dat er 65. Bij de Ivo hebben negen studenten van deze faciliteit gebruikgemaakt. Studenten waarderen deze voorzieningen. Dit komt tot uiting in de onderstaande resultaten uit de Nationale Studentenenquête 2011.

Nationale studentenenquête 2011

Handicap en studie	
De voorlichting en informatievoorziening over studeren met een handicap of beperking bij je opleiding	3,81
De opvang die je opleiding aan studenten met jouw handicap bij de start van hun studie biedt	3,68
De beschikbare hulpmiddelen en faciliteiten, voor zover je die nodig hebt	3,70
De geschiktheid van de gebouwen van je opleiding of instelling voor mensen met jouw handicap	4,09
De aanpassingen in het onderwijs die je opleiding biedt	3,55
De mate waarin de docenten en overige medewerkers begrip voor jou hebben	3,90
De mate waarin de docenten en overige medewerkers voldoende kennis van zaken hebben	3,59
De mate waarin medestudenten begrip voor jou hebben	4,20
De speciale begeleiding die je tijdens je studie krijgt	3,36
Totaal	3,76

Alumnibeleid

Wij vinden het belangrijk om contact te houden met onze alumni. We zoeken nog naar de juiste instrumenten. In lijn met het Alumnibeleid pabo & Ivo zijn in 2011 door de alumni-coördinator de volgende acties uitgevoerd:

- Alumni ontvangen na hun afstuderen de folder voor alumni en een voucher waarmee zij gratis praktijkgerichte bijscholing kunnen volgen, gericht op primaire processen in de klas en ingroeven in het leraarschap. In 2011 hebben 261 studenten hiervoor een waardebon ontvangen.
- Er worden diverse contactmomenten georganiseerd en contactmiddelen ontwikkeld om de relatie met de alumni te behouden. Er worden netwerkdagen en -avonden georganiseerd. Alumni ontvangen de digitale nieuwsbrief en één keer per jaar Drieslag, het relatiemagazine van Driestar Educatief. Daarnaast ontvangen zij één keer per jaar een speciale editie van Drieslag, gericht op alumni. In 2011 is het eerste nummer verstuurd. In het verslagjaar is één netwerkdag voor pabo-alumni georganiseerd.
- Alumni worden de eerste vijf jaar na hun afstuderen gevolgd door systematisch onderzoek naar hun belangen, uitgevoerd door de Dienst Kwaliteitszorg. Hierbij wordt duidelijk aan welke nascholingen behoefte bestaat en hoe de netwerkdag ingevuld moet worden. Ook wordt de alumni om hun mening gevraagd over de gevolgde opleiding. In 2011 is het onderzoek uitgevoerd in samenwerking met de Gereformeerde Hogeschool Zwolle en de Christelijke Hogeschool Ede. Het onderzoek betrof de ervaringen met de christelijke beroepsvorming.

Minor Godsdienstig vormingsonderwijs in het primair openbaar onderwijs

Godsdienstig en humanistisch vormingsonderwijs in het primair openbaar onderwijs wordt structureel bekostigd door de overheid. Een van de voorwaarden waaronder dit plaatsvindt, is deskundigheidsbevordering en professionalisering van de docenten in deze vakken. Driestar Educatief heeft in dit kader in 2011 in samenwerking met de Christelijke Hogeschool Ede, InHolland en Windesheim een minor ontwikkeld. Deze zal in 2012 starten.

Studentenwerving

In 2011 heeft Driestar Hogeschool de aanwezigheid tijdens studiebeurzen, jongerenbijeenkomsten en voorlichtingsavonden op scholen voor voortgezet onderwijs geïntensiveerd. Tevens is een duidelijk en gericht marketing- en communicatiebeleid gevoerd. In samenwerking met basisscholen zijn kennismakingsdagen georganiseerd voor leerlingen van de middelbare scholen. Ook worden workshops en gastcolleges aangeboden. Zo ervaren aanstaande studenten op welke manier het onderwijs op de hogeschool wordt gegeven én of de studie echt bij hen past. Bij de werving wordt steeds meer gebruik gemaakt van social media.

Excellentie: honoursprogramma

De pabo biedt een excellentieprogramma aan. Dit is een verzaamd studietraject voor studenten die extra uitdaging of verdieping zoeken. In het cursusjaar 2010-2011 is de implementatie van dit zogenoemde honoursprogramma in pabo 3 gestart. In het verslagjaar in pabo 4. Totaal volgen 14 studenten dit programma.

In april organiseerde Driestar Hogeschool samen met Hogeschool Edith Stein in het kader van het Sirius Programma een conferentie over excellentieprogramma's in de pabo. Het Sirius Programma stelt hogescholen en universiteiten in staat de beste studenten uit te dagen het beste uit zichzelf te halen. De deelnemers aan de conferentie, die afkomstig waren uit de hele onderwijsketen, gingen met elkaar op zoek naar voorbeelden van werkende principes in excellentieprogramma's.

In oktober heeft namens het ministerie van OCW een audit van het programma plaatsgevonden. Volgens de auditcommissie beantwoordt het programma aan de doelstellingen; er werden enkele aanbevelingen gedaan tot verbetering.

De veldadviesgroep honoursprogramma, die wordt gevormd door de directeuren en mentoren van de basisscholen waar de honoursstudenten stage lopen, zien ook de absolute meerwaarde van het programma.

Subsidie SURFfoundation voor project 'Voortgangstoetsing in de doorstroom mbo-hbo'

In 2011 is in samenwerking met de CHE en het Hoornbeek College een project voorbereid met als titel 'Voortgangstoetsing in de doorstroom mbo-hbo'. Dit project richt zich op het verbeteren van de aansluiting tussen de mbo-opleiding onderwijsassistent en de hbo-opleiding leraar basisonderwijs met behulp van digitale formatieve toetsing van de kernvakken rekenen, Nederlands en Engels. Voor de uitvoering van dit project heeft de SURFfoundation (die subsidies kan verstrekken voor innovatieprogramma's op het gebied van ICT en onderwijs) subsidie toegekend.

Kennisontwikkeling en kennisdeling

Lvo

In hoofdstuk 3 is een tabel opgenomen waarin het kennis- en opleidingsniveau van alle medewerkers te vinden is.

Er bestaat een uitstekende en toenemende samenwerking tussen de lvo en Onderwijsadvies vo, die zich uit in gezamenlijke bijeenkomsten, het verrichten van werk in beide afdelingen en gastcolleges in de lvo. Tevens nemen medewerkers uit beide afdelingen deel aan het expertiseteam Pubers.

Pabo

Zie voor het kennis- en opleidingsniveau de figuur in hoofdstuk 3. Een zesde deel van de totale docentenpopulatie van de pabo maakt deel uit van de zogenoemde werkplaats voor docenten. Daar professionaliseren ze zich gezamenlijk in hun kerntaak: onderwijs geven. Daarnaast maakt een groot deel van de docenten deel uit van een expertiseteam, waardoor de samenwerking tussen Onderwijsadvies en de pabo wordt verdiept.

Kennisbasis en herziening curriculum pabo

Lvo

Onze curricula voldoen aan de landelijke kennisbases, die in december 2009 gepresenteerd zijn aan de staatssecretaris. Wij volgen de landelijke ontwikkelingen en maken zichtbaar in onze beleidsdocumenten hoe wij daaraan voldoen. Dat geldt ook de landelijke digitale kennistoetsen. Voor het studiejaar 2011-2012 is in de Onderwijs- en examenregeling (OER) opgenomen dat de vakinhoudelijke en vakdidactische kennis waarover de startbekwame docent moet beschikken, is vastgelegd in de kennisbasis die landelijk is overeengekomen. Ook is de voorgenomen digitale kennistoets opgenomen in de Onderwijs- en examenregeling.

Pabo

De ontwikkeling van de kennisbases in het po-gebied is nog niet afgerond.

Voor rekenen en taal zijn ze vastgesteld. In de OER pabo 2011-2012 zijn de landelijk voorgeschreven kennisbasis en kennistoetsen ingebed.

Mede in verband hiermee is het project Herziening pabo-curriculum gestart. De herziening betreft uitbreiding van de contacturen van de kernvakken Nederlands, rekenen, aardrijkskunde en geschiedenis. Er wordt een extra module Engels geïmplementeerd en een leerlijn 'onderzoek doen' gestart. Verkend wordt of en hoe opbrengstgericht werken, handelingsgericht werken en Passend onderwijs een plaats krijgen in het pabo-curriculum.

Engelstalig programma, Deltaplan Engels, lectoraat Engels

In het strategisch beleidsplan 2008-2011 is in het kader van het vierde leerpad, samenwerking en internationalisering, als resultaat voor 2011 aangegeven dat de Driestar-opleidingen in de minorfase een Engelstalig programma aanbieden. Op weg naar dit resultaat is in 2008 het 'Deltaplan Engels' gepresenteerd. Dit deltaplan heeft vier speerpunten: het bevorderen van het Engels in het primair

English: a Must!

onderwijs, het verbeteren van het Engels van pabo-studenten, het verbeteren van de lerarenopleiding en het begeleiden van het voortgezet onderwijs bij het geven van het vak Engels.

De begeleiding van het primair onderwijs bij het 'upgraden' van het Engels is in 2011 voortgezet en uitgebouwd. De samenwerking met EarlyBird is gecontinueerd.

Het lectoraat Engels sluit aan bij de vierde poot van het deltaplan (het voortgezet onderwijs). De kenniskring wordt bemenst door medewerkers (meestal docenten) van de zeven reformatorische scholen voor voortgezet onderwijs. Tevens nemen twee docenten deel van onze lerarenopleiding Engels.

Meester in je vak

'Meester in je vak' is een leerroute voor jongeren die na het vwo een universitaire opleiding willen combineren met een lerarenopleiding op hbo-niveau. In 2011 maakten 23 (in 2010: 23) studenten gebruik van deze leerroute, van wie vier nieuw instroomden. Vanwege de dalende belangstelling, zal deze leerroute voor nieuwe instroom met ingang van 2012-2013 beëindigd worden.

Opleidingsscholen

Binnen de lvo en de pabo wordt een deel van de opleiding verzorgd op zogenoemde opleidingsscholen. Dat wil zeggen dat toekomstige leraren een groot gedeelte van hun tijd op de werkplek worden opgeleid.

Lvo

De lvo-opleidingen werken samen met acht vo-scholen in het kader van opleiden in de school. Het samenwerkingsverband met de GSR te Rotterdam is in het verslagjaar beëindigd.

Er zijn twee geaccrediteerde opleidingsscholen. In de Zeeuwse Opleidingsschool (ZOS) werken we samen met de Hogeschool Rotterdam en de Zeeuwse vo- en mbo-scholen, waaronder het Calvin College. De reformatorische opleidingsschool (ROS) is het samenwerkingsverband met de zes andere scholen voor reformatorisch voortgezet onderwijs. Beide opleidingsscholen hebben eind 2011 een aanvraag ingediend tot accreditatie als academische opleidingsschool (AOS).

Pabo

Binnen Driestar Hogeschool wordt al een aantal jaren nagedacht over het thema 'opleiden in de school'; dit in nauwe samenwerking met het werkveld. Er zijn contacten met christelijke-reformatorische basisscholen in diverse regio's in Nederland, die als opleidingsschool zouden willen fungeren. In de achterliggende jaren zijn enkele pilots gedraaid, is er een opleiding voor veldopleiders opgezet, en is er een zelfevaluatiekader ontwikkeld als spiegel en richtlijn voor basisscholen die opleidingsschool willen worden. In het cursusjaar 2010-2011 startte de stream 'Samen opleiden' via een samenwerkingsverband tussen Driestar Hogeschool en diverse basisscholen in het noordoosten van Nederland. Inmiddels zijn verregaande voorbereidingen getroffen om ook samen te werken met basisscholen in Zeeland. Met scholen die opleidingsschool willen worden, wordt een samenwerkingsovereenkomst aangegaan.

Hogeschool in cijfers

Studentinstroom en studierendement (1 oktober 2011)

Aantal studenten

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Hogeschool	1490	1527	1426	1328	1367	1436	1414
Voltijd	948	956	890	811	763	787	772
Deeltijd	460	488	471	445	455	483	477
Duaal	82	83	65	72	149	166	165
Pabo	1132	1139	1033	938	901	904	879
Voltijd	948	956	890	811	763	787	772
Deeltijd	154	163	139	125	93	77	69
Duaal	30	20	4	2	45	40	38
Lvo	358	388	393	390	454	519	392*
Deeltijd	306	325	332	320	350	393	265
Duaal	52	63	61	70	104	126	127
Master L&I	-	-	-	-	12	13	5
Deeltijd	-	-	-	-	12	13	5
Pedagogiek	-	-	-	-	-	-	138
Deeltijd	-	-	-	-	-	-	138

* Daling lvo hangt samen met het met ingang van 2011 apart vermelden van hbo-pedagogiek.

Toelichting:

Onder lvo wordt tot 2011 verstaan de opleidingen: Duits, economie, Engels, geschiedenis, Nederlands, wiskunde en hbo-pedagogiek. Met ingang van 1 september 2011 is hbo-pedagogiek bekostigd en wordt deze opleiding apart vermeld in het overzicht.

	2010	2011
Lvo	519	392
Duits	42	38
Economie	58	60
Engels	121	123
Geschiedenis	67	62
Nederlands	61	67
Wiskunde	38	42
Hbo-pedagogiek	132	zie tabel boven

Het aantal studenten is als volgt over deze lvo-opleidingen verdeeld (zie onderste tabel).

Aantal studenten: leeftijd

	2007	2008	2009	2010	2011
Hogeschool	1426	1328	1367	1436	1414
< 20	604	563	563	584	565
20-24	545	510	505	540	521
25-29	105	96	91	107	112
30 >	172	159	208	205	216
Pabo	1033	938	901	904	879
< 20	543	497	479	484	487
20-24	422	386	371	380	348
25-29	32	29	19	21	24
30 >	36	26	32	19	20
Lvo	393	390	454	519	392*
< 20	61	66	84	100	59
20-24	123	124	134	160	123
25-29	73	67	72	82	66
30 >	136	133	164	177	144
Master L&I	-	-	12	13	5
25-29	-	-	-	4	3
30 >	-	-	12	9	2
Pedagogiek					138
<20					19
20-24					50
25-29					19
30 >					50

* Daling lvo hangt samen met het met ingang van 2011 apart vermelden van hbo-pedagogiek.

Aantal studenten: vooropleiding

	2007	2008	2009	2010	2011
Hogeschool	1426	1328	1367	1436	1414
Havo	749	681	673	727	718
Mbo	323	300	321	333	346
Vwo	138	135	152	188	200
Ho	131	120	155	128	123
Overig	85	92	66	60	27
Pabo	1033	938	901	904	879
Havo	627	565	535	557	544
Mbo	245	219	229	229	220
Vwo	88	87	74	85	90
Ho	43	30	30	12	18
Overig	30	37	33	21	7
Lvo	393	390	454	519	392
Havo	122	116	138	170	135
Mbo	78	81	92	104	75
Vwo	50	48	78	103	85
Ho	88	90	113	103	83
Overig	55	55	33	39	14
Master L&I			12	13	5
Havo			12	13	2
HO					3
Hbo-pedagogiek		-	-	-	138
Havo					37
Mbo					51
Vwo					25
Ho					19
Overig					6

Instream: voltijd, deeltijd, duaal (1 oktober 2011)

	2007	2008	2009	2010	2011
Hogeschool	391	370	433	406	380
Voltijd	234	224	234	222	227
Deeltijd	129	123	143	136	117
Duaal	28	23	56	48	36
Pabo	268	254	272	261	260
Voltijd	234	224	234	222	227
Deeltijd	34	30	24	28	19
Duaal	0	0	14	11	14
Lvo	123	116	149	141	82
Deeltijd	107	93	107	104	60
Duaal	16	23	42	37	22
Master L&I	-	-	12	4	0
Deeltijd	-	-	12	4	0
Hbo-pedagogiek					38
Deeltijd					38

Instream: vooropleiding

	2007	2008	2009	2010	2011
Hogeschool	391	370	433	406	380
Havo	198	158	198	196	199
Mbo	83	112	111	93	99
Vwo	50	37	56	74	46
Ho	36	33	58	28	31
Overig	24	30	10	15	5
Pabo	268	254	272	261	260
Havo	160	129	147	151	155
Mbo	60	84	83	64	69
Vwo	32	23	28	40	27
Ho	12	1	12	2	7
Overig	4	17	2	4	2
Lvo	123	116	149	141	82
Havo	38	29	51	45	32
Mbo	23	28	28	29	15
Vwo	18	14	28	34	13
Ho	24	32	34	22	20
Overig	20	13	8	11	2
Master L&I	-	-	12	4	0
Hbo-pedagogiek	-	-	12	4	38
Havo					12
Mbo					15
Vwo					6
Ho					4
Overig					1

Studierendement pabo

	2007	2008	2009	2010	2011
Rendement hoofdfase	77%	75%	76%	75%	67%
Rendement propedeuse	67%	67%	71%	78%	84%

Studierendement lvo

				2010	2011
Rendement hoofdfase				30%	41%
Rendement propedeuse				74%	62%

Toelichting:

1. Rendementgegevens per 31 augustus 2011, in % van instroom;
2. Rendement hoofdfase: % studenten, opleiding behaald binnen 5 jaar;
3. Rendement propedeuse: % studenten, propedeuse behaald binnen 2 jaar.

Ontwikkeling rendement

Het relatief hoge afstudeerrendement hangt enerzijds samen met het feit dat veel wordt geïnvesteerd in goede voorlichting aan aanstaande studenten en dat met elke student een intakegesprek plaatsvindt.

Anderzijds hangt het samen met de opbouw van de opleiding. De opleiding bestaat uit duidelijk afgebakende onderwijsseenheden ('betekenisvolle gehelen'), waarin de student lang en intensief met één onderdeel bezig is en zodoende grondig leert. Naast theoretische verdieping is er veel aandacht voor een goede voorbereiding op de praktijk van het lesgeven. Daarbij staan de vorming van de persoonlijke identiteit en de ontwikkeling van gaven en talenten centraal. Voordat de student met zijn stage als 'leraar in opleiding' kan beginnen, moet hij een bepaald aantal studiepunten hebben behaald. Dit blijkt een bovengemiddeld positieve uitwerking te hebben op de

inzet om het studieprogramma op tijd af te ronden. Ook de contactavond voor ouders bevordert de betrokkenheid.

Daarnaast blijkt uit tevredenheidsonderzoek dat de intensieve persoonlijke studie- en stagebegeleiding bijdraagt tot een positieve studiehouding bij studenten.

Het rendement van de lvo is in 2011 verbeterd ten opzichte van 2010. Het effect is merkbaar van het uitreiken van negatieve studieadviezen aan studenten die te weinig studievoortgang boeken of ongeschikt zijn voor het beroep. Ook volgen we de laatste jaren de studievoortgang van studenten steeds intensiever en besteden we meer tijd aan begeleiding. Hierbij dient opgemerkt te worden dat door het aantal studenten kleine variaties grote procentuele verschillen opleveren.

Bindend afwijzend studieadvies (BAS)

	2006-2007	2007-2008	2008-2009	2009-2010	2010-2011
Aantal BAS pabo	23	13	14	9	22
Aantal BAS lvo	-	0	1	10	14

Studenttevredenheid

Nationale Studentenenquête 2011 (Hogeschool totaal)

	NSE 2010	NSE 2011	Landelijk gemiddelde 2011
Inhoud	3,8	3,77	3,48
Vorbereiding beroepsloopbaan	4,13	3,97	3,52
Docenten	4,03	3,98	3,53
Informatievoorziening	3,93	3,85	3,28
Studiefaciliteiten	4,19	4,09	3,37
Studiebegeleiding	3,99	3,95	3,52

Interne onderzoeken: studenttevredenheid pabo voltijd en deeltijd

	2008	2009	2010	2011	Doelstelling
Karakter van de hogeschool	4,2	4,1	4,1	4,1	3,5
Inhoud van de opleiding	3,8	3,8	3,8	3,9	3,5
Aandacht beroepspraktijk	3,8	3,5	3,8	3,8	3,5
Studielast		3,0	3,5	3,5	3,5
Minor				4,1	3,5

Interne onderzoeken: studenttevredenheid lvo

	2008	2009	2010	2011	Doelstelling
Karakter van de hogeschool	4,0	4,1	4,0	4,0	3,5
Inhoud van de opleiding	3,7	3,8	3,4	3,5	3,5
Aandacht beroepspraktijk	3,6	3,6	3,2	3,9	3,5
Studielast		-	3,7	3,7	3,5
Minor				3,9	3,5
De uitvoering van het opleidingsprogramma			3,5	3,7	3,5
De uitvoering van het pedagogisch-didactisch programma			3,0	3,5	3,5

Interne onderzoeken: studenttevredenheid hbo-pedagogiek

	2008	2009	2010	2011	Doelstelling
Karakter van de hogeschool	4,1	4,1	4,3	4,2	3,5
Inhoud van de opleiding	4,0	3,9	3,8	3,7	3,5
Aandacht Beroepspraktijk	3,2	3,2	3,3	-	3,5
Studielast				3,7	3,5
De uitvoering van het opleidingsprogramma			3,6	3,6	3,5

Nationale Studentenenquête Master Leren & Innoveren

(In 2011 heeft geen intern onderzoek plaatsgevonden bij deze master; daarom worden de gegevens uit de Nationale Studentenenquête hier vermeld.)

	NSE 2011
Studie algemeen	4,1
Inhoud van de opleiding	4,3
Docenten	4,6
Studiebegeleiding	3,9

H7 Lectoraten

In het strategisch beleidsplan 2008–2011, bij leerpad 2, inhoud en kwaliteit, staan als doelstellingen voor 2011 aangegeven dat elk domein een lector of coördinator heeft en dat het onderzoek van lectoraten is verweven met opleidingen en begeleiding. Driestar Educatief had in het verslagjaar drie lectoraten: Onderwijs en Identiteit, Pedagogiek en Didactiek van het Exemplarisch Onderwijs en Engels. De twee eerstgenoemde hebben hun lectoraatsperiode per 1 januari 2012 afgesloten.

Lectoraat Onderwijs en identiteit

Dr. A. (Bram) de Muynck geeft leiding aan het lectoraat Onderwijs en identiteit en de kenniskring. Het lectoraat wil leraren in het christelijk onderwijs helpen verbinding te maken tussen hun christelijke identiteit en de vormgeving van het onderwijs.

Doelstelling

Het lectoraat richt zich binnen het hoger onderwijs op het kennis- en onderzoeksthema leren en opvoeden, met als subthema identiteit. In

het onderzoek concentreert het lectoraat zich op de persoon en het handelen van de leraar. Het lectoraat is bijvoorbeeld geïnteresseerd in de vraag hoe opvattingen over onderwijs zich ontwikkelen en hoe deze verband houden met de eigen christelijke levensbeschouwing van de leraar. Er worden onderzoeksprojecten uitgevoerd in de lerarenopleiding en in het veld. Met de keuze voor dit onderwerp sluit Driestar Educatief aan bij de behoefte van protestants-christelijke en reformatorische scholen om actief te werken aan hun identiteit.

Resultaten in 2011

- 2011 was het afsluitende jaar van het lectoraat Onderwijs en identiteit. De 'oogst' is binnengehaald door onderzoeksresultaten te beschrijven en te bundelen. Deze komen beschikbaar in zeven rapportagebundels, ook voor externen te verkrijgen via de webwinkel van Driestar Educatief. Enkele in het oog springende resultaten van het laatste jaar geven we hier weer.
- Uit het onderzoek naar identiteit in de leerlingbegeleiding blijkt dat ouders en leerlingbegeleiders hechten aan christelijke hulpverlening. Hulpverleners van Driestar Educatief spreken dezelfde taal en kennen het netwerk van instanties. Leerlingbegeleiders blijken de orthopedagogen vooral als inspirerend te ervaren wanneer zij een relationeel gerichte benadering koppelen aan concrete handelingsadviezen. De resultaten van dit onderzoek zijn inmiddels verwerkt tot artikelen voor twee tijdschriften.
- De resultaten van het project 'Levensbeschouwing in de studentloopbaanbegeleiding' zijn opnieuw gepresenteerd tijdens het VELON-congres (Vereniging Lerarenopleiders Nederland). De analyses van de portfoliogesprekken brengen aan het licht dat er weinig aandacht is voor de religieuze reflectie, maar wel voor de levensbeschouwelijke reflectie in bredere zin.
- In lijn met de Brongerichte benadering is in 2011 een meditatiebundel verschenen voor leerkrachten (Uitgeverij Groen Heerenveen).
- Het project 'Opbrengstgericht werken en identiteit in het speciaal basisonderwijs', in 2010 in samenwerking met het reformatorisch sbo Barendrecht uitgevoerd, heeft belangstelling getrokken in het veld. Dit is te verklaren uit een toenemende druk vanuit de overheid om opbrengstgericht te werken. In onze visie combineren we een kritische houding tegenover economische aspecten van het onderwijs met een benadering die leraren creatief maakt in het handelen. Met uitgeverij Coutinho zijn afspraken gemaakt over een nieuw product waarin de opleidingen en de adviesafdelingen van Driestar Educatief participeren.
- Het lectoraat is op diverse manieren betrokken bij scholing en kennisontwikkeling binnen Driestar Educatief. Er worden gastcolleges gegeven en er wordt scholing gegeven op het gebied van onderzoeksvaardigheden. De lector en een medewerker van het lectoraat waren docent in de master Leren & Innoveren. De lector gaf ook les in de opleiding tot supervisor en coach (in samenwerking met de CHE). In de International Class zijn door Nederlandse en buitenlandse studenten onderzoeken gedaan in het domein van het lectoraat.
- De lector maakte deel uit van het expertiseteam Coaching en hij participeert in het expertiseteam Edu4Change (zie ook het hoofdstuk over internationalisering).
- In de serie 'Identiteit op woensdagmiddag' hebben we diverse sprekers te gast gehad: Dr. Ewald Mackay over Isaac van Dijk, Drs. Corneé van der Wind over J.H. Newman, Dr. Hans van Crombrugge over Fénélon en Dr. Piet Raes over zijn 'brieven aan leraren'. De succesvolle cursus voor alumni over C.S. Lewis werd opnieuw gegeven door Dr. Ewald Mackay.

Meer informatie? Zie www.onderwijsenidentiteit.nl.

Lectoraat Pedagogiek en Didactiek van het Exemplarisch Onderwijs

Drs. B. (Bert) Kalkman geeft leiding aan het lectoraat Pedagogiek en Didactiek van het Exemplarisch Onderwijs, dat ook eind 2011 is geëindigd. Het lectoraat is een onderdeel van het expertisecentrum voor exemplarisch onderwijs. Driestar Educatief ziet exemplarisch onderwijs als een kans om de christelijke identiteit, pedagogiek en didactiek met elkaar te verbinden.

Exemplarisch onderwijs is een manier van lesgeven en denken waarin theorie en praktijk heel nauw samengaan. Onderwijs geven is meer dan het overdragen van alleen kennis. Het is een kunst onderwijs te geven dat kinderen inwijdt in de zin en betekenis van wetenschap en cultuur. Goed onderwijs bevordert het zelfstandig denken, richt zich op inzicht en begrip en is esthetisch van hoge kwaliteit.

Doelstelling

Het lectoraat richt zich binnen het hoger onderwijs op het kennis- en onderzoeksthema leren en opvoeden, met als subthema onderwijs en innovatie.

Het lectoraat wil christelijke scholen helpen hun identiteit en de vormgeving van hun onderwijs op een natuurlijke wijze met elkaar te verbinden. Het centrale thema van de kennis- en productontwikkeling is de manier waarop het onderwijs omgaat met de scheppingswerkelijkheid en de natuur- en cultuurverschijnselen daarin. Het accent valt hierbij op (toekomstige) leraren die werken met leerlingen in de leeftijdsgroep van 4 tot en met 18 jaar.

Resultaten in 2011

- Op 29 november 2011 heeft de afsluitende bijeenkomst van het lectoraat plaatsgevonden met als thema 'Over opbrengsten gesproken'. De lector sprak een lezing uit onder dezelfde titel, waarin hij stelde dat onderwijs een organisch en samenhangend geheel is van meerdere aspecten. Waar het zicht op de samenhang verloren dreigt te gaan door de dominantie van één aspect, het economische, moeten we onze stem verheffen en een beroep doen op het pedagogische hart van de leraar. De opbrengsten van het lectoraat zijn terug te lezen in een speciale uitgave van 'Artificium', periodiek voor exemplarisch onderwijs. Hieronder een beschrijving van de highlights.
- In 2011 is het onderzoek afgerond naar de betekenis van het neo-socratische gesprek/de dialoog als sleutel voor leren. In dit onderzoek wordt gesteld dat tijdens het socratisch gesprek de geestelijke kracht van het denken het beste ontwaakt. Het gesprek is meer dan alleen het uitwisselen van informatie; het hart van de leerling kan worden geraakt. De dialoog kan als de basis van het onderwijs worden beschouwd.
- Ook het praktijkonderzoek naar metacognitieve kennis en vaardigheden bij leerlingen die in het basisonderwijs volgens de exemplarische principes onderwezen worden, is dit jaar beëindigd. Er bleken verrassende verschillen te zijn tussen leerlingen die starten met exemplarisch onderwijs en leerlingen die al langer onderwijs volgens dit concept ontvangen. De leerlingen geven aan dat het samen nadenken, verwoorden en experimenteren hen helpt om de inhoud beter te begrijpen. Er is alle reden om aan te nemen dat kinderen bij exemplarisch onderwijs meer leren.
- Het literatuur- en praktijkonderzoek naar de effecten van exemplarisch onderwijs op de motivatie van leerlingen is afgerond. Uit het praktijkonderzoek komt naar voren dat de verbinding tussen de leerling en het fenomeen (uit cultuur of natuur) bij exemplarisch onderwijs veel doet met de motivatie van de leerlingen. Het neo-socratisch gesprek ervaren ze daarbij als steunend: met elkaar zijn ze hierin op zoek naar de juiste antwoorden en daarbij kunnen ze elkaar verder helpen. Met dit onderzoek wordt de indruk bevestigd die leraren en trainers van exemplarisch onderwijs al langer hebben tijdens het werken met een exemplaar, namelijk dat leerlingen 'eraan blijven hangen'.
- Er is ook onderzoek gedaan naar de mondelinge taalontwikkeling van basisschoolleerlingen binnen exemplarisch onderwijs. Een eerste uitkomst is dat kinderen binnen exemplarisch onderwijs volop en actief werken aan hun taalontwikkeling. Taal en denken hangen nauw samen. Een tweede uitkomst is dat taal binnen exemplarisch onderwijs een relationele functie vervult. Een derde uitkomst is dat het leerarrangement een stimulerende rol vervult voor het begripsproces van kinderen.
- Ten slotte is onderzoek gedaan naar de implementatie van exemplarisch onderwijs in het vo. De nieuwe onderbouw heeft tot doel de leerlingen zin- en betekenisvol onderwijs aan te bieden dat tevens uitdagend, vakoverstijgend en activerend is. Uit het praktijkonderzoek is gebleken dat exemplarisch onderwijs hiervoor mogelijkheden biedt. Ook wijst de praktijk uit dat docenten die geraakt zijn door exemplarisch onderwijs, intrinsiek gemotiveerd zijn om het in hun vak te incorporeren vanwege de resultaten die het bij hun leerlingen oplevert.
- Het promotieonderzoek naar de esthetische dimensie binnen het exemplarisch onderwijs verkeert in de afrondende fase. Daarnaast vindt promotieonderzoek plaats naar exemplarisch onderwijs en religiositeit.
- Het in de voorgaande jaren ontwikkelde digitale leerlandschap www.dearchipel.eu functioneert naar behoren en maakt het mogelijk dat leraren online producten kunnen aanschaffen en gebruik kunnen maken van de beschikbare digitale beeldbanken. De vulling van het digitale leerlandschap vindt plaats in samenwerking met docenten van de pabo, studenten uit de minor Exemplarisch onderwijs, leraren, leden van de kenniskring, ontwikkelaars, redactie en vormgever.
- Het lectoraat is op diverse manieren betrokken geweest bij (na) scholing en kennisontwikkeling binnen Driestar Educatief en het werkveld. Leden van de kenniskring die ook werkzaam zijn voor de pabo, de lector en docenten uit de pabo verzorgen met elkaar de module Exemplarisch onderwijs in pabo 3. Het lectoraat is betrokken bij de organisatie en uitvoering van de minor Exemplarisch onderwijs in pabo 4 en Ivo 4.

Meer informatie? Zie www.exemplarischonderwijs.nl.

Lectoraat Engels

In 2010 is het lectoraat Engels gestart met de benoeming van dr. J. van Wijk als lector. Het lectoraat Engels ontwikkelt, in samenwerking met de kenniskring, effectieve strategieën voor het leren van Engels als vreemde taal door leerlingen van het reformatorisch voortgezet onderwijs. De lector werkt nauw samen met de zeven reformatorische scholen in het voortgezet onderwijs (vo), die fungeren als kenniskring.

Missie

Onze missie is een bijdrage te leveren aan het verbeteren van de scores bij het vak Engels in het reformatorisch onderwijs. Onderzoek naar de oorzaken van de gemiddeld lage examenresultaten is daarbij de eerste stap. Verder willen we graag een stimulerende bijdrage leveren aan wetenschappelijk onderzoek met betrekking tot de genoemde oorzaken en oplossingen aandragen. De vorming van leraren Engels is ook van groot belang. Zij moeten handvatten krijgen om hun onderwijs met meer succes te geven.

Uitvoering

In het lectoraat willen we deze missie op de volgende wijze ten uitvoer brengen:

- door kritische reflectie: het beschrijven en bevragen van de bestaande praktijk. Dit gebeurt onder andere door het afnemen van enquêtes;
- door in het verleden gedane interventies ter bestrijding van de problematiek te analyseren;
- door het praktisch maken van resultaten, zodat de docent werkelijk nut heeft van het onderzoek;
- door breed verbanden te leggen in het onderwijs tussen de scholen voor voortgezet onderwijs, maar niet minder met die van het primair onderwijs en de pabo en de lerarenopleiding Engels.

In de uit te voeren activiteiten wil het lectoraat herkenbaar zijn door een professionele benadering, het leveren van kwalitatief hoogwaardige producten, gerichtheid op de leraar en een dienstverlenende opstelling naar de betrokkenen binnen de instituten.

Resultaten in 2011

Op 16 maart 2011 heeft de lector zijn lectorale rede uitgesproken, waarin het bovenstaande verder is toegelicht. In 2011 heeft het lectoraat een analyse gemaakt van alle schoolexamencijfers en de centraalexamencijfers van de periode 2005-2009. Daaruit is een statistisch significante achterstand gebleken voor het vak Engels op de zeven reformatorische scholen voor vo. Daarnaast is een groot onderzoek opgezet en uitgevoerd om de aard en reden van deze achterstand te achterhalen. Er zijn enquêtes gehouden onder leerlingen, docenten en ouders in zowel primair als voortgezet onderwijs binnen de zeven scholen en 25 niet-reformatorische scholen. Deze zijn op hun statistische betrouwbaarheid getoetst en diverse wetenschappers in binnen- en buitenland hebben deze onderzoeken geëvalueerd en becommentarieerd. Tegelijkertijd zijn de talrijke interventies die de afgelopen tien jaren binnen de zeven scholen zijn gedaan, geïnventariseerd en gerangschikt. In de komende tijd zullen deze verder worden geanalyseerd. Ten slotte is er voortdurend onderzoek gedaan naar wat de wetenschappelijke literatuur zegt over succes- en faalfactoren voor tweedetaalverwerving.

Meer informatie? Zie www.lectoraatEngels.nl.

H8 Managementadvies

Dit hoofdstuk bestaat uit een algemeen deel met resultaten in 2011 van zowel Driestar Managementadvies als Driestar Onderwijsadvies. Daarnaast worden de resultaten van Driestar Managementadvies besproken.

Algemeen Managementadvies en Onderwijsadvies

Resultaten in 2011

Certificering: ISO 9001, Cedeo en keurmerk EDventure

Driestar Onderwijsadvies en Managementadvies hebben in 2011 wederom een Cedeo-erkenning ontvangen. Cedeo is een onafhankelijke keuringsinstantie die de kwaliteit van dienstverleners in Nederland meet. Elke twee jaar wordt een tevredenheidsonderzoek uitgevoerd bij de klanten van Onderwijsadvies en Managementadvies. De uitkomst in 2011 is dat 95,9% van de ondervraagde klanten tevreden of zeer tevreden is over onze dienstverlening. Met name de tevredenheid over de professionaliteit van de adviseurs/begeleiders, de tevredenheid over de uitvoering van de trajecten en samenwerking is bijzonder groot. Minimaal 80% van de klanten dient tevreden te zijn om een Cedeo-erkenning te ontvangen (zie ook www.cedeo.nl).

Klanttevredenheid Cedeo Onderwijsadvies en Managementadvies

	2008	210	2011
Tevredenheidsscore	93,8 %	96,9 %	95,9 %

Driestar Educatief, dat wil zeggen: Onderwijsadvies (bestaande uit Onderwijsadvies en Leerlingenzorg) en Managementadvies, is ook in het bezit van het ISO-kwaliteitscertificaat. Beide certificaten tezamen geven het recht om het keurmerk Onderwijsadvies van de brancheorganisatie EDventure te voeren (www.keurmerkonderwijsadvies.nl).

In het verslagjaar heeft in het kader van het ISO-kwaliteitscertificaat een controlebezoek plaatsgevonden door de certificerende instantie Certiked. Deze instantie constateert als positieve punten onder andere het volgende:

- De beleidscycli van Driestar Educatief lopen goed.
- Iedereen is zich bewust van de veranderende omgeving. Daarin neemt Driestar Educatief een duidelijk herkenbare plaats in.
- Kwaliteitszorg is een punt dat bij iedereen op de agenda staat.
- Kennisdeling gebeurt op een open en transparante manier.
- De gesprekkencyclus is gestructureerd en helder vormgegeven en wordt consequent uitgevoerd.

Er zijn twee aanmerkingen gemaakt: de bestuursbeoordeling en de documentatie van het kwaliteitsmanagementsysteem voldoen niet volledig aan de eisen. Deze aanmerkingen worden verwerkt voor het bezoek van Certiked in 2012.

Driestar Managementadvies

Visie en uitgangspunten

Driestar Managementadvies begeleidt en adviseert besturen en directies in het protestants-christelijke en reformatorische primair en voortgezet onderwijs. Ook vindt coaching en supervisie plaats. Daarnaast adviseren en begeleiden we bestuurders en managers van zorginstellingen op het gebied van leiderschap,

teamontwikkeling en persoonlijke ontwikkeling. Een advies- of ondersteuningstraject wordt vormgegeven via de uitgangspunten verwoord in het door Driestar Educatief uitgegeven boekje 'Pijlers van een lerende school' en in het begin 2012 te verschijnen boek 'Onderwijs vraagt leiderschap!'

Resultaten in 2011

Aan de hand van de leerpaden uit het strategisch beleidsplan 'Lerend onderweg' hebben binnen de afdeling Managementadvies in 2011 de volgende ontwikkelingen plaatsgevonden en zijn de volgende resultaten geboekt:

Portfolioanalyse en product-marktcombinaties (PMC's)

Op grond van een portfolioanalyse is bepaald op welke terreinen we extra inspanningen gaan verrichten, kennis gaan ontwikkelen en investeringen doen. In 2011 is gewerkt met de volgende product-marktcombinaties (PMC's): interim-management, kwaliteitszorg en opbrengstgericht werken, good governance, schoolplanontwikkeling en personeel en organisatie.

- PMC interim-management: er heeft een toename plaatsgevonden van het aantal interim-klussen, waaronder in het voortgezet onderwijs (vo).
- PMC kwaliteitszorg en opbrengstgericht werken: er is in 2011 veel vraag geweest naar diensten op het gebied van opbrengstgericht werken. Ook vanuit het vo is er belangstelling. Driestar Educatief laat een eigen geluid horen, verbonden aan de identiteit en pedagogische principes. Er zijn voorbereidingen getroffen om hierover een boek te laten verschijnen. Met de Stichting Integraal wordt samengewerkt in de doorontwikkeling van het kwaliteitsmanagementsysteem Integraal, als onderdeel van het leerlingvolgsysteem ParnasSys en wat aansluit bij het opbrengstgericht werken zoals we dat op scholen vormgeven. We werken met deze stichting samen vanuit de intentie scholen te ondersteunen in het integraal benaderen van vraagstukken op het gebied van kwaliteitszorg, schoolontwikkeling en personele ontwikkeling.
- PMC governance/goed bestuur: diverse schoolbesturen in het po en vo zijn geadviseerd over de wettelijk voorgeschreven functiescheiding van bestuur en intern toezicht. Deze meerjarige trajecten richtten zich ook op het versterken van de professionele cultuur binnen de organisatie. Ook heeft begeleiding bij fusieprocessen plaatsgevonden en is geadviseerd over besturen op hoofdlijnen.
- PMC schoolplanontwikkeling: in 2011 zijn ruim dertig scholen met maatwerk begeleid bij het ontwikkelen van een nieuw

schoolplan. Ook zijn er diverse artikelen over dit onderwerp geschreven door medewerkers van de afdeling.

Kennisontwikkeling en aanbod

Naast de PMC's participeert de afdeling Managementadvies in de instituut-brede expertiseteams. Binnen het expertiseteam Coaching en Begeleiding komen de verschillende wijzen van begeleiding die Driestar Educatief te bieden heeft, samen (supervisie, intervisie, diverse vormen van coaching, kernreflectie, SVIB, SLB). Medewerkers delen kennis en best-practices om zo maatwerk te kunnen leveren aan klanten. De bezuinigingen in het onderwijs gaan echter ten koste van deze professionaliseringsvormen.

Vanuit het expertiseteam Werkplaats wordt het concept 'werkplaats voor leidinggevendend', dat binnen Driestar Educatief is ontwikkeld, gegeven. Bij een samenwerkingsverband is het tweede jaar gestart van de professionele leergemeenschap startende leraren.

Onderwijs vraagt leiderschap

In 2011 is in samenwerking met prof. dr. ir. Mathieu Weggeman gewerkt aan de totstandkoming van het boek 'Onderwijs vraagt leiderschap!' In dit boek wordt met behulp van acht leiderschapsaspecten een praktische handreiking gedaan aan leiders (leraren, leidinggevendend en bestuurders) in het onderwijs om (meer) werk te maken van goed leiderschap op school. Het boek verschijnt begin 2012.

Driestar Educatief heeft een belangrijk aanbod als het gaat om opleiding in management, voor een deel verzorgd onder de naam Penta Nova: de minor Jong management binnen de pabo, managementorientatietraject, Basisopleiding middenmanagement, Directeurenopleiding Primair Onderwijs en de master Instructional Leadership. De afdeling Managementadvies is hier nauw bij betrokken.

Zorgsector

We presenteren ons als kenniscentrum christelijk leiderschap, om zo aan andere sectoren dan het onderwijs bekend te maken wat we te bieden hebben op het gebied van leiderschap.

Zo heeft Driestar Managementadvies ook in 2011 zijn expertise ingezet in de zorgsector. Daarbij zijn bestuurders en het management van zorginstellingen geadviseerd en begeleid op het gebied van leiderschap, identiteit, teamontwikkeling en persoonlijke ontwikkeling.

Ontwikkeling Dunamis

Op 1 januari 2008 is Dunamis opgericht door Driestar Educatief en VGS. Vanuit hun verantwoordelijkheid wilden deze organisaties helpen de kwaliteit van scholen te handhaven en te verbeteren en de continuïteit van het christelijk/reformatorisch onderwijs te waarborgen. Helaas is vanaf de start het aantal deelnemende scholen ach-

tergebleven bij de verwachtingen, waardoor Dunamis financieel niet rendabel bleek. In overleg met de deelnemende scholen is besloten Dunamis op te heffen, maar een belangrijke en gewaardeerde taak, namelijk het inzetten van toetsingskaders en audits, voort te zetten en in gezamenlijkheid met de VGS verder door te ontwikkelen.

Communicatie

Op het gebied van communicatie heeft de personal branding veel aandacht gekregen; daarnaast is de website uitgebouwd en wordt maandelijks een digitale nieuwsbrief verstuurd.

Managementadvies in cijfers

Klanttevredenheid begeleidingstrajecten Managementadvies

	2007	2008	2009	2010	2011	Doelstelling
Klanttevredenheid	4,3	4,7	4,4	4,6	4,6	4,0

H9 Onderwijsadvies

Onderwijsadvies primair onderwijs en Leerlingenzorg Onderwijsadvies voortgezet onderwijs en Leerlingenzorg

Visie en uitgangspunten

Driestar Onderwijsadvies adviseert en begeleidt scholen en ondersteunt leerlingen met leer- en gedragsproblemen. Binnen de afdeling wordt onderscheid gemaakt tussen Onderwijsadvies en Leerlingenzorg primair onderwijs en Onderwijsadvies en Leerlingenzorg voortgezet onderwijs, die nauw samenwerken.

Onderwijsadvies primair onderwijs (po) adviseert en begeleidt het basisonderwijs bij het nadenken over en het implementeren van de inhoudelijke basisvakken, verschillende onderwijsconcepten, de pedagogische opdracht van de school en de juiste inzet van ICT.

Onderwijsadvies voortgezet onderwijs (vo) richt zich op het voortgezet onderwijs en zet daarbij in op versterking van de zorgstructuur, ontwikkeling van leermiddelen, kwaliteitszorg, (project)management en professionele ontwikkeling van docenten.

Het onderdeel *Leerlingenzorg* levert een bijdrage aan de leerlingenzorg in scholen voor primair en voortgezet onderwijs. Doelstelling van de leerlingenzorg is vanuit een pedagogische aanpak stagnaties in onderwijs en opvoeding te voorkomen, te begeleiden of op te lossen. Er wordt onderscheid gemaakt tussen directe en indirecte hulpverlening. Directe hulpverlening is gericht op de leerling zelf. Het gaat dan om leerlingen die dreigen te stagneren in hun schoolloopbaan of persoonlijkheidsontwikkeling. De hulp die wordt geboden, vindt

plaats in samenhang met het opvoedings- en onderwijsproces van ouders/opvoeders en docenten/leerkrachten (contextueel). Daarnaast biedt Driestar Onderwijsadvies indirecte hulpverlening. De begeleiding richt zich daarbij niet in de eerste plaats op de leerling, maar op de docenten/leerkrachten en opvoeders.

Onderwijsadvies vo stemt zijn werkzaamheden af op de afdeling leraaropleiding voortgezet onderwijs (lvo) van de Hogeschool. Tussen Onderwijsadvies po en de pabo bestaat ook nauwe samenwerking. Dit is ook een van de doelstellingen uit het strategisch beleidsplan (leerpad 3, professionalisering en kennisdeling). De vakinhoudelijke, afdelingsoverstijgende expertiseteams hebben hier in 2011 zeer duidelijk aan bijgedragen (zie hoofdstuk 3). De unieke samenwerking tussen opleiding en advisering leidt tot kruisbestuiving en kennisdeling, en werpt zo ook haar vruchten af voor onze klanten.

Steeds meer werkzaamheden binnen Driestar Educatief en binnen Onderwijsadvies in het bijzonder, hangen samen met de invoering van Passend onderwijs. Passend onderwijs houdt in dat schoolbesturen de verantwoordelijkheid hebben om een kwalitatief goed arrangement van onderwijs en zorg aan te bieden aan de ouders van elke leerling die bij hun school wordt aangemeld of al is ingeschreven. Dit dossier wordt integraal aangepakt binnen Driestar Educatief en moet leiden tot de start van een Kenniscentrum Passend Onderwijs.

Resultaten in 2011

Algemeen

In 2011 hebben Onderwijsadvies en Managementadvies opnieuw het Cedeo-certificaat ontvangen. Het tevredenheidspercentage bedroeg 95,9 %. Tezamen met het ISO-kwaliteitscertificaat 9001 geeft dit het recht om het keurmerk van de brancheorganisatie

EDventure te voeren. Bovenstaande resultaten staan uitgebreider toegelicht in hoofdstuk 8. In het verslagjaar is een nieuw strategisch marketingplan vastgesteld met een nieuwe klantsegmentering, benadering en herijking van het aanbod.

Onderwijsadvies primair onderwijs (po)

Samenwerking

Het aanbod van Onderwijsadvies po wordt in samenspraak met de klant afgestemd op de vragen en trends van de huidige onderwijspraktijk. In 2011 heeft een verdere verschuiving plaatsgevonden in de begeleidingsvragen: van concepten naar de basisvakken, van ontwerpen van onderwijs naar instructievaardigheden. Handelingsgericht werken, ontwikkelingsgericht werken en Passend onderwijs hebben

een grote impact op de scholen en dus ook op onze dienstverlening. De bezoeken samen met managers van de pabo aan federaties en bovenscholse directiekringen zijn in 2011 gecontinueerd. Van beide kanten wordt de meerwaarde van deze contacten ervaren. Er wordt kennis gedeeld en er worden trends en ontwikkelingen gesignaleerd die weer van invloed zijn op nieuwe (gezamenlijke) projecten.

De 1000^e school OBS De Tandem in Oud-Beijerland kreeg een Zien! taart.

Productontwikkeling

Nieuwe producten worden ontwikkeld in samenwerking met externe relaties. Er zijn twee klankbordgroepen, samengesteld met leraren uit het veld, die we consulteren om te bezien of er behoefte is aan een nieuw product en die meedenken en mee-ontwikkelen bij de totstandkoming, zoals bij betekenisvol curriculum. In 2011 is in samenspraak met het veld een haalbaarheidsonderzoek gestart naar een taalexpertensysteem binnen ParnasSys. Hiermee wordt het diagnosticeren en het remediëren bij het leren lezen ondersteund. Dit loopt door in 2012. In het kader van Passend onderwijs en handelingsgericht werken wordt het steeds belangrijker voor leerkrachten en IB'ers de leerlijnen van de diverse hoofdvakgebieden te kennen en daarbinnen de cruciale leermomenten voor leerlingen. Binnen Driestar Educatief is in het verslagjaar een Werkgroep leerlijnen van start gegaan, die samen met ervaringsdeskundigen uit het veld, begonnen is met het opzetten van een werkwijze en het samenstellen van inhoud voor leerlijnen, die scholen en leerkrachten gaan helpen bij het denken in doelen voor een periode en daaraan gekoppelde lesinhouden.

Het project *Lezen voor je leven* onder regie van het expertiseteam Nederlands heeft in 2011 een enorme vlucht genomen. Het project wil het lezen en gebruiken van jeugdliteratuur stimuleren. Op de pabo is de leerlijn jeugdliteratuur geïntroduceerd en er is een website gestart met recensies, boekpresentaties en scripties. De nieuwsbrief, die leerkrachten op christelijke en reformatorische basisscholen en de onderbouw van het voortgezet onderwijs wil informeren, gaat naar zo'n 1000 adressen. De resonansgroep met klanten loopt uitstekend en concepten voor nascholing liggen gereed. Ook vinden er publicaties plaats in diverse tijdschriften.

ParnasSys en ZIEN!PO

In 2011 heeft weer een uitbreiding plaatsgevonden van het aantal scholen dat is gaan werken met het leerlingvolgsysteem ParnasSys: eind 2011 waren 795.702 leerlingen ingevoerd in dit systeem (eind 2009: 433.126, eind 2010: 663.326). De afdeling Onderwijsadvies po draagt zorg voor de scholing rond dit product. Ook worden externe trainers opgeleid en zijn in 2011 contracten gesloten met andere onderwijsadviesdiensten die bij de scholing ingeschakeld

kunnen worden. Het aantal leerlingen dat is ingevoerd in het door Driestar Educatief ontwikkelde pedagogisch expertensysteem ZIEN!PO, is in het verslagjaar bijna verdubbeld tot 287.869.

In 2011 is gewerkt aan de ontwikkeling van een leerlingvragenlijst voor ZIEN!PO. Meer dan honderd scholen hebben de vragenlijst gebruikt, wat belangrijke informatie oplevert voor dit expertensysteem. De activiteiten om te komen tot een COTAN-registratie (Commissie Testaangelegenheden Nederland) van ZIEN!PO zijn nog niet afgerond. Deze registratie is van gewicht vanwege het belang dat de Inspectie van het Onderwijs hecht aan instrumenten die worden gebruikt voor het volgen van de sociaal-emotionele ontwikkeling. Begin 2012 presenteert de COTAN-commissie haar rapport.

Voor- en vroegschoolse educatie

In 2011 is het eerste nummer van de Nieuwsbrief Peuterprikkels verschenen. Daarmee worden peuterspeelzalen op de hoogte gehouden van nieuwe ontwikkelingen rond peuterspeelzaalbeleid en voor- en vroegschoolse educatie. Ook geven we informatie over ons cursusaanbod. Driestar Educatief wil het gesprek in de achterban over de christelijke opvoeding en de opvatting over kinderopvang stimuleren en met haar kennis ondersteunen. In verband hiermee is een werkgroep samengesteld. Driestar Educatief laat de keuze om al dan niet opvang aan te bieden bij de scholen of andere initiatiefnemers, maar wil hen wel graag helpen met goede richtwijzers voor de besluitvorming. Daarnaast bereidt zij zich voor om – waar er kinderopvangvoorzieningen ontstaan – bij te kunnen dragen aan de implementatie en aan de bevordering van de kwaliteit en identiteit van de voorziening.

Kennisontwikkeling

Passend onderwijs is ook in 2011 van grote invloed geweest op het werk. Medewerkers uit alle afdelingen werken nauw samen. Ze ontwikkelen aanbod op maat en besteden veel tijd aan intervisie en professionalisering.

De eerste werkplaats (zie hoofdstuk 3) voor onderwijsadviseurs is in 2011 afgerond. De deelnemers zijn enthousiast en geven aan te zijn gegroeid in de persoonlijke en professionele ontwikkeling. De start van een nieuwe werkplaats is voorbereid.

Klanttevredenheid Onderwijsadvies po

	2007	2008	2009	2010	2011	Doelstelling
Klanttevredenheid	4,3	4,7	4,6	4,6	4,7	4,0

Leerlingenzorg primair onderwijs (po)

Passend onderwijs en samenwerkingsverbanden

In het kader van Passend onderwijs moeten de gezamenlijke scholen binnen een samenwerkingsverband voor alle leerlingen die bij een van hun scholen wordt aangemeld, een passend onderwijsaanbod hebben. Leerlingenzorg po heeft in het verslagjaar met diverse scholen en samenwerkingsverbanden (SWV's) meegedacht met de ontwikkeling van de zorgstructuur. Ook wordt zorg verleend complementair aan de zorgstructuur in de school.

In mei 2011 organiseerden we een ontwerpessie met SWV-coördinatoren, basisschooldirecteuren, IB'ers en leerkrachten om met elkaar na te denken over de rol van de leraar in het Passend onderwijs. Welke kwaliteiten worden gevraagd en wat betekent dit voor het curriculum van de pabo en de professionalisering van leraren die al werkzaam zijn in het onderwijs? Hoe kunnen we daar als Driestar Educatief in nauwe samenwerking met het werkveld maatwerk leveren?

De autonomie van samenwerkingsverbanden is in 2011 door overheidsbeleid toegenomen. De voorbereidingen zijn gestart om te komen tot een nieuw op reformatorische scholen gericht samenwerkingsverband. Driestar Educatief is hierbij betrokken als adviseur in de stuurgroep en deelnemer aan projectleidersoverleggen en regiotafels.

Essentieel voor Passend onderwijs is dat leerkrachten kunnen omgaan met de diversiteit van onderwijszorgvragen van de leerlingen. Onze werkwijze, in lijn met die van de onderwijsinspectie, is:

1. Leerlingen krijgen een **passend aanbod**.
2. Het aanbod is voor alle leerlingen **opbrengstgericht**.
3. Leerlingen ontvangen daadwerkelijk de zorg die ze, op grond van hun **onderwijsbehoeften**, nodig hebben.

Er wordt gebruikgemaakt van verschillende werkwijzen: handelingsgericht werken (HGW), handelingsgerichte diagnostiek (HGD), handelingsgerichte procesdiagnostiek (HGPD) en de 1-zorgroute. Driestar Educatief heeft deskundigen op al deze terreinen in huis en deze hebben zich in 2011 verenigd in de werkgroep HGW/OGW/ZIEN! en Kwaliteitszorg. Hierdoor vindt kruisbestuiving plaats van kennis en komt een integraal aanbod tot stand voor scholen en samenwerkingsverbanden. Denk hierbij aan het uitvoeren van een QuickScan om een helder zicht te krijgen op de beginsituatie van een school, teambijeenkomsten en coaching on the job.

Onderwijszorg Nederland

Als lid van Onderwijszorg Nederland (ONL), een coöperatie van circa twintig onderwijsadviesbureaus, hebben we ten dienste van de scholen meegedacht in het aanbod van groepsbehandelingen, waarbij gebruikgemaakt kan worden van vergoedingen van de zorgverzekeraars. Een medewerker van Driestar Educatief maakt deel uit van een werkgroep van ONL die zich richt op kennisontwikkeling over gedragsproblematiek.

In het verslagjaar is een aparte klachtenregeling opgesteld en een interne klachtencommissie geïnstalleerd om eventuele klachten te behandelen die voortkomen uit onze werkzaamheden verricht binnen ONL. In 2011 zijn geen klachten ontvangen.

Dyslexie

Driestar Onderwijsadvies is, als lid van Onderwijszorg Nederland, gecertificeerd door het Kwaliteitsinstituut Dyslexie (KD). Tijdens een visitatie in 2011 is geconcludeerd dat ons behandelprogramma voldoet aan recente opvattingen over effectieve lees- en spellingsbehandeling en dat er sprake is van een zorgvuldige procedure van aanmelding, diagnose en behandeling van dyslexie. Het aantal aanvragen voor dyslexieonderzoek en -behandeling is in 2011 enorm opgelopen. Inmiddels is het aantal behandelaars verdubbeld naar 25 en zijn ruim 250 kinderen in behandeling. Wij hebben behandelaars in bijna geheel Nederland. Zij worden door onze orthopedagogen gecoacht. In 2011 zijn voorbereidingen getroffen om een tevredenheidsonderzoek te starten onder scholen en ouders.

De vergoedingen door de verzekeraars van dyslexieonderzoeken en -behandeling, eerstelijns psychologische zorg en sinds februari 2011, als lid van Onderwijszorg Nederland, van groepsbehandelingen van kinderen met sociaal-emotionele problemen, hebben grote invloed gehad op onze werkwijze. We hebben relaties opgebouwd met verschillende zorgverzekeraars. Onze dyslexiebehandelaars voldoen aan de gestelde eisen en zijn geregistreerd bij het KD. Ook de benodigde kennis van administratieve verwerking voor de zorgverzekeraar is vergroot.

Samenwerking

In de keten van zorg heeft Leerlingenzorg de contacten met Eleos en de SGJ geïntensiveerd. Dit uit zich bijvoorbeeld in de betrokkenheid bij regiotafels en kennisdeling tussen de collega's van de verschillende organisaties.

Kennisontwikkeling

Met behulp van het lectoraat Onderwijs en identiteit heeft bezinning plaatsgevonden op de rol van de christelijke identiteit in de hulpverlening. Dit heeft binnen Driestar Educatief een belangrijk vervolg gekregen in de Brongerichte benadering, waarover in hoofdstuk 1 wordt geschreven. Overige aanbevelingen worden in de dagelijkse hulpverleningspraktijk opgepakt. Dit heeft ook in de werkplaats voor orthopedagogen een plaats gekregen, die in 2011 het tweede jaar is ingegaan. In het kader van kennisontwikkeling start jaarlijks een orthopedagoog met de opleiding tot GZ-psycholoog en een ander met de opleiding tot generalist. Dit is in 2011 voortgezet. Ook volgen medewerkers geaccrediteerde cursussen voor onder andere het voldoen aan de normen van de herregistratie. EDventure is een brancheorganisatie waaraan 23 onderwijsadviesdiensten deelnemen. Wij hebben zitting in de werkgroep die als doel heeft om meer geregistreerde orthopedagogen en psychologen in onze organisaties te realiseren. Er zijn gesprekken geweest met de opleidingen en de belangenverenigingen NVO en NIP. In 2012 wordt een voorstel gepresenteerd.

Aanbod

Het aanbod is met name op het gebied van Passend onderwijs uitgebreid. In 2011 heeft Driestar Onderwijsadvies, mede naar aanleiding van vragen uit het veld, een eigen (christelijke) visie ontwikkeld op handelingsgericht werken.

Ook is ons protocol 'Vermoeden Kindermishandeling en huiselijk geweld' vernieuwd. Het protocol biedt structuur en geeft handvaten aan docenten voor een juiste handelwijze bij vermoeden van kindermishandeling of huiselijk geweld. Driestar Onderwijsadvies kan helpen om dit protocol op scholen op maat te implementeren, waarmee wordt voldaan aan de wettelijk voorgeschreven meldcode.

Verhouding consultaties/onderzoeken Leerlingenzorg primair onderwijs (in uren)

	2008	2009	2010	2011
Consultaties	5997	5883	5854	5742
Onderzoeken	4182	3613	4246	3561
Dyslexietrajecten	468	640	1697	10.000 *
EPZ/groepsbehandeling				410

Toelichting:

Het totaal aantal consultaties laat in de loop der jaren een lichte daling zien. Het aantal onderzoeken laat het ene jaar een piek en het andere jaar een daling zien. Hiervoor is geen aanwijsbare reden te vinden. Het aantal dyslexietrajecten is enorm toegenomen, mede door de positieve resultaten van de behandeling, die ook zo schoolnabij mogelijk wordt gegeven.

* geen exacte cijfers

Klanttevredenheid consultaties (primair onderwijs)

	2007	2008	2009	2010	2011	Doelstelling
Klanttevredenheid scholen	4,0	4,7	4,8	4,8	4,8	4,0

Klanttevredenheid psychologische en pedagogisch-didactische onderzoeken (primair onderwijs)

	2007	2008	2009	2010	2011	Doelstelling
Klanttevredenheid scholen	4,3	4,5	4,8	4,6	4,5	4,0
Klanttevredenheid ouders	3,9	4,5	4,6	4,5	4,7	4,0

Onderwijsadvies voortgezet onderwijs (vo)

Samenwerking

Kenmerkend voor de werkzaamheden van Onderwijsadvies vo is de nadruk op projectmatig werken, samen met het veld. De meeste projecten worden uitgevoerd in opdracht van het DORVO (directeurenoverleg van het reformatorisch voortgezet onderwijs), waarbij gebruik wordt gemaakt van expertise vanuit de scholen. Een klankbordgroep met directieleden uit het voortgezet onderwijs consulteren we om te bezien of er behoefte is aan een nieuw product. Ook denkt de klankbordgroep met ons mee, zoals in 2011 over de keuzes die gemaakt worden in het nieuwe strategisch beleidsplan.

Ook werken we aan marktverbreding richting BVE (beroepsonderwijs en volwasseneneducatie) en naar scholen buiten het reformatorisch onderwijs. In het afgelopen jaar zijn daartoe intensieve contacten opgebouwd met een aantal netwerken van scholen.

Kennisontwikkeling: pubers en werkplaats

De aanwezige kennis binnen Onderwijsadvies vo en de Ivo op het terrein van jongeren is samengebracht binnen het expertiseteam Pubers. Dit expertiseteam wil kennis delen, publicaties het licht

doen zien, een bijdrage leveren aan het aanbod van Onderwijsadvies vo en de Ivo en een duidelijk aanspreekpunt zijn voor het voortgezet onderwijs en mbo bij vragen over puberproblematiek.

Op 13 april hebben we de zogenoemde Zorgdag georganiseerd, met als thema 'Believe it?!', over religieuze ontwikkeling van pubers. De wetenschappelijke achtergronden kwamen aan de orde en ook werd nagedacht over de invloed van ons eigen godsbeeld op ons handelen richting (zorg)leerlingen.

Onderwijsadviseurs nemen deel aan de werkplaats voor onderwijsadviseurs, waarin aandacht is voor ontwikkeling van hun persoonlijke kwaliteit op basis van hun eigen actieplan, ingebed in een traject waarin ook aandacht is voor coaching on the job en leerbijeenkomsten.

In het verslagjaar is intern de relatie met de Ivo nadrukkelijk versterkt. Er is een gezamenlijk jaarbeleidsplan opgesteld en er wordt indien mogelijk samengewerkt. De expertise op het gebied van toetsen binnen Onderwijsadvies vo is op verzoek van de examencommissie ingezet binnen de Ivo. Ook het nieuwe strategisch beleidsplan is in een gezamenlijke bijeenkomst besproken.

Methodeontwikkeling

De methode *Wonderlijk* gemaakt voortgezet (lesmateriaal voor seksuele vorming) bestemd voor praktijkonderwijs en leerwegondersteunend onderwijs is samen met het DORVO gepresenteerd. Daaraan gekoppeld kunnen onze orthopedagogen een rol spelen in de toerusting van docententeams en het betrekken van ouders bij het thema seksuele vorming. In juni is de herziene editie van deel 2 van *Taalpunt NL* verschenen, een methode Nederlands voor de onderbouw van het voortgezet onderwijs, die ook in opdracht van het DORVO is ontwikkeld. De muziekmethode *Daarom Muziek!* is geëvalueerd. Inmiddels is een traject gestart om tot een herziene editie te komen.

Een belangrijk thema waar in 2011 over is nagedacht en aan is gewerkt, is de doorontwikkeling van de digitalisering van het

onderwijs. We willen scholen bijstaan, en inzichtelijk maken wat de gevolgen zijn bijvoorbeeld voor methodeontwikkeling. Het thema heeft een prominente plaats gekregen in het nieuwe strategisch beleidsplan.

Aanbod

Een speerpunt van de afdeling is de professionalisering van docenten in het vo. Met name voor de zomer- en wintercursus basisvaardigheden van lesgeven en de mentoraats- en teamcursussen was weer animo. De afgelopen jaren werd in september de instaptoets Engels afgenomen bij de leerlingen uit de eerste klas van het vo. In verband met ontwikkelingen op de markt is besloten deze toets met ingang van 2012 te beëindigen.

Klanttevredenheid cursussen Onderwijsadvies vo (mentoraats- + zomer- en wintercursus)

	2007	2008	2009	2010	2011	Doelstelling
Klanttevredenheid	4,1	4,2	4,3	4,1	4,0	4,0

Leerlingenzorg voortgezet onderwijs (vo)

Kennisontwikkeling

Er heeft een herordening plaatsgevonden van de expertiseteams. Het expertiseteam Vaardigheden orthopedagogen vo is omgezet in een werkgroep. De werkgroep heeft, in tegenstelling tot een expertiseteam, een naar binnen gerichte functie en is bedoeld om de orthopedagogische beroepskwaliteit te versterken. Daarnaast is er samen met de Ivo het expertiseteam Pubers. Orthopedagogen nemen deel aan een werkplaats voor orthopedagogen.

Samenwerking

Driestar Onderwijsadvies - Leerlingenzorg positioneert zich steeds meer in de keten van zorg: er is verbinding gelegd met de regiotafels Passend onderwijs en met Eleos en SGJ.

Aanbod

De orthopedagogen spelen met maatwerk in op de vragen over schoolontwikkeling in relatie tot Passend onderwijs. De vragen van scholen zijn diffuus en divergerend. Om die reden is de expertise van het team in kaart gebracht en wordt in 2012 op basis van die inventarisatie na een serie gesprekken met onze vaste groep klanten een keuze gemaakt voor een focus voor de toekomst. Voor het door Driestar Educatief ontwikkelde pedagogisch expertsysteem ZIEN!VO zijn op diverse vo-scholen pilots gestart. Via verschillende wegen wordt gewerkt aan verdere bekendheid. In 2011 is gewerkt aan aanbod voor groepsbehandeling eerstelijns psychologische zorg aan leerlingen in het vo en dit wordt op één school opgepakt. Verdere uitbreiding is gewenst, maar is vanwege de registratie-eisen op dit moment niet mogelijk.

Klanttevredenheid Leerlingenzorg (voortgezet onderwijs)

	2008	2009	2010	2011	Doelstelling
Klanttevredenheid scholen	4,8	4,8	4,8	4,5	4,0
Klanttevredenheid ouders		4,8	4,6	4,7	4,0

Omvang begeleiding (voortgezet onderwijs, in aantallen)

	2008	2009	2010	2011
Consultaties	1114	1160	2844	2268
Leerlingen in begeleiding	287	286	378	324
Contactmomenten met leerlingen	1021	1016	923	854
Contactmomenten met ouders	469	534	654	582
Aantal verwijzingen	83	75	110	46

Toelichting:

Het aantal geregistreerde consultaties is in 2011 gedaald ten opzichte van 2010. Dit wordt verklaard doordat een van de scholen met een interne orthopedagoog is gaan werken. Ook wordt op een enkele school een vorm van intern zorgoverleg georganiseerd, waardoor er minder leerlingen in het Zorg Advies Team (ZAT) aangemeld worden en leerlingen minder frequent besproken worden. Het aantal leerlingen in begeleiding is licht afgenomen. Daarmee

hangt ook de daling van het aantal contactmomenten met leerlingen en ouders samen. De verhouding is nauwelijks gewijzigd. Per begeleidingstraject is er gemiddeld 2,5 contactmoment met de leerling en 1,7 contactmoment met ouders. In voorgaande jaren zagen we dat het aantal contactmomenten met de leerling relatief daalde. Dat lijkt zich nu te stabiliseren. De trend is dat de lengte van de begeleidingstrajecten in de afgelopen jaren gedaald is.

Aard problematiek (voortgezet onderwijs)

	2008	2009	2010	2011
School- en leerproblemen	45%	50%	57%	57%
Psychiatrisch	19%	22%	32%	20%
Gedrags- en sociaal-emotionele problematiek	17%	15%	6%	17%
Gezinsproblematiek	19%	12%	5%	6%

Toelichting:

Opvallend in 2011 is dat de percentages gezinsproblematiek en school- en leerproblemen niet gewijzigd zijn. Psychiatrische problematiek en gedrags- en sociaal-emotionele problemen zijn wel

gewijzigd en hebben 'stuivertje gewisseld', maar zijn trendmatig teruggekeerd naar vorige jaren. Er is hiervoor geen duidelijke verklaring bekend.

H10 Internationalisering

Beleid

Op grond van het strategisch beleidsplan 2008-2011 heeft het internationale onderwijsprogramma en de uitbreiding van het internationale netwerk prioriteit.

Driestar Educatief wil als kenniscentrum op het terrein van onderwijs en opvoeding ook internationaal laten zien waar het haar in het christelijk onderwijs om gaat en van betekenis zijn. Samen met andere instituten bezinnen we ons op de vraag hoe de christelijke identiteit gestalte kan krijgen, ook in andere landen.

De stuurgroep internationalisering stippelt het beleid uit en draagt zorg voor afstemming in de uitvoering.

De volgende ontwikkelingen hebben in 2011 plaatsgevonden:

- Het beleidsplan internationalisering voor de periode 2012-2015 is definitief vastgesteld en opgenomen in het strategisch beleidsplan van Driestar Educatief. Daarin is de ambitie uitgesproken dat we internationaal willen uitgroeien tot een belangrijke partner voor christelijk leraarschap, identiteit en onderwijs, opvoeding en schoolleiderschap.
- We hebben de Erasmus University Charter toegekend gekregen.
- Er is verdere samenwerking gezocht met onderwijsinstellingen buiten Nederland in het kader van Erasmus.

- Er is een intentieverklaring getekend met de Partium Christian University (Oradea) en het taleninstituut Calepinus (Tirgu Mures) in Roemenië en het Komenda College of Education in Ghana.
- Verschillende subsidies zijn verkend voor internationale uitwisselingen.
- Er hebben verschillende internationale uitwisselingen plaatsgevonden.
- Studenten van de pabo gingen naar Gambia voor een samenwerkingstraject, met steun van de Rotary Gouda-Bloemendaal.
- De minor Bewegingsonderwijs organiseerde voor het eerst de werkweek naar de Verenigde Staten.
- De vakgroep Geschiedenis (lerarenopleiding) ging voor het eerst met studenten op studiereis naar Duitsland.
- Er zijn trainingen gegeven op buitenlandse scholen.
- Er is aandacht geschonken aan taalvaardigheid van medewerkers en studenten door middel van de cursus Cambridge.
- Er hebben verscheidene internationale educatieve ontmoetingen plaatsgevonden.

Driestar Educatief is lid van de International Association for the Promotion of Christian Higher Education (IAPCHE) en van het European Forum for Freedom in Education (EFFE).

Internationale samenwerking

Internationale uitwisseling

Met onderstaande instellingen zijn samenwerkingsovereenkomsten uitgewerkt in onderwijsprogramma's waarin de uitwisseling van docenten en studenten en het delen van kennis centraal staan:

- Calepinus taleninstituut Tirgu Mures (Roemenië)
- Gaspar Károly Universiteit te Boedapest (Hongarije)
- Lerarenopleiding te Tirgu Mures (Roemenië)
- North-West Universiteit te Potchefstroom (Zuid-Afrika)
- Partium Christian University te Oradea (Roemenië)
- Komenda College of Education te Elmina (Ghana)
- Pädagogische Hochschule te Heidelberg (Duitsland)
- Pädagogische Fachhochschule Nord-West Schweiz te Liestal (Zwitserland)

In het kader van stage en internationale uitwisseling (internationale werkweken) zijn er naast bovengenoemde formele programma's contacten met onderwijsinstellingen wereldwijd, zoals de Hogeschool Gent (België), het lerarenseminarie in Ollerup (Denemarken), de universiteit van Essen (Duitsland), het Teacher Training College in Cheltenham (Engeland), de universiteit van Leeds (Engeland), de universiteit van Helsinki (Finland), het Moray House Institute te Edinburgh (Schotland), de christelijke school Radiance in Zhytomyr (Oekraïne) en het Calvin College te Grand Rapids (Verenigde Staten). Daarnaast organiseert Driestar Hogeschool jaarlijks een reis naar Oekraïne en Israël. Vanuit de lerarenopleiding worden er taalreizen georganiseerd naar taalscholen in Engeland.

Internationale dienstverlening

Edu4Change

Driestar Educatief heeft een strategische alliantie met de organisatie voor ontwikkelingssamenwerking Woord en Daad om structureel samen te werken op het terrein van onderwijs en ontwikkelings-samenwerking. Gezamenlijk dragen we bij aan de ontwikkeling van het onderwijs in ontwikkelingslanden.

Sierra Leone en Ethiopië

Vanuit de projectgroep Woord en Daad en Driestar Educatief 'Edu4Change' worden verschillende cursussen gegeven in ontwikkelingslanden. Tijdens bezoeken aan Sierra Leone en Ethiopië zijn trainingen gegeven aan docenten. De trainingen hadden als titel: 'The art of teaching', 'How to understand and support children in need of help', 'Parents as partners', en 'Educational Leadership'.

Daarnaast participeren studenten van Driestar Hogeschool in onderzoeksprojecten binnen deze samenwerkingsovereenkomst.

Cursus in China

Via de Hudson Taylor Stichting is er een cursus gegeven over christelijke opvoeding en christelijk onderwijs aan scholen waarmee de stichting contacten onderhoudt.

ParnasSys op Curaçao

Op Curaçao heeft de afdeling Onderwijsadvies een eerste serie ParnasSys-scholingen gegeven. Het ging om 37 rooms-katholieke scholen. Voorafgaand aan deze reeks kwam een delegatie pc-scholen vanuit Curaçao naar Gouda voor een training van ParnasSys. Daarnaast is de afdeling Onderwijsadvies actief op scholen in Vlaanderen (België).

Internationale programma's

International Class

Zeven Nederlandse studenten van Driestar Hogeschool (pabo) en negen buitenlandse studenten uit Bangladesh, Burkina Faso, China, Roemenië en Nicaragua dachten met elkaar na en werkten samen rondom het thema christelijke pedagogiek. De studenten uit Nicaragua en Burkina Faso werden gesponsord door Woord en Daad in het kader van de eerdergenoemde samenwerkingsovereenkomst. Daarnaast heeft Stichting OGO (Ondersteuning Gereformeerd Onderwijs in Oost-Europa) één Roemeense student gesponsord. Stichting Hulp Oost-Europa (HOE) en stichting Kimon sponsorden studenten uit Roemenië en Bangladesh.

De International Class is in de evaluaties als positief beoordeeld. We kijken terug op een mooie tijd met elkaar, waarin ontmoeting en uitwisseling centraal stonden. Een verrijking voor zowel studenten als docenten.

Studentenuitwisseling

Pädagogische Hochschule Duitsland – In het najaar is een groep studenten van de Pädagogische Hochschule uit Heidelberg op bezoek geweest. Zij namen kennis van het Nederlandse basisonderwijs in het algemeen en van Driestar Educatief in het bijzonder. De studenten uit Heidelberg hebben samen met de studenten van de minor Rekenen een zogenoemd wiskunde-polderpracticum

ontworpen. Dat wil zeggen dat, in samenwerking met een basisschool, op een boerderij diverse meetopdrachten zijn uitgevoerd.

Student uit Zwitserland – Vanuit de Pädagogische Fachhochschule Nord-West Schweiz te Liestal verwelkomden wij een student die een halfjaar aan onze hogeschool studeerde en de minor Exemplarisch onderwijs heeft gevolgd.

Uitwisseling met Zuid-Afrika – Als onderdeel van het studentenuitwisselingsprogramma met de North-West Universiteit in Potchefstroom zijn Zuid-Afrikaanse studenten te gast geweest op onze hogeschool. Zij volgden colleges met onze studenten en liepen stage op verschillende scholen. Studenten vanuit de pabo en de lerarenopleiding brachten een tegenbezoek.

Gambia – Voor het eerst namen onze pabostudenten deel aan een stage-uitwisseling met Gambia. Twee studententeams gingen voor een aantal weken op stage en werden daarbij gesponsord door de Rotary Gouda-Bloemendaal.

Internationale conferenties – Collega's verzorgden lezingen/presentaties op conferenties in Roemenië, Rome en Reykjavik.

Internationaal onderzoek

Vanuit het lectoraat Onderwijs en identiteit is er samenwerking met de North-West Universiteit in Potchefstroom (Zuid-Afrika) en de Gaspar Károly Universiteit te Boedapest (Hongarije). Deze samenwerking bestaat uit een gezamenlijk onderzoek. Met het onderzoek

wordt een antwoord geformuleerd op de vraag wat inspiratiebronnen van studenten zijn en welke bijdrage deze leveren aan de identiteitsvorming van jonge beroepsbeoefenaars. In mei 2011 is het onderzoek afgesloten met een internationaal seminar in Gouda.

Internationale ontmoetingen

In 2011 hebben verschillende internationale ontmoetingen plaatsgevonden.

België

Een delegatie van de Arteveldehogeschool uit Gent bracht ons een bezoek voor een eerste kennismaking met ons instituut en het Nederlandse onderwijs.

Duitsland

De vakgroep Geschiedenis (lerarenopleiding) organiseerde voor het eerst een studiereis naar Duitsland. De studenten bezochten de universiteit van Essen en enkele scholen.

Engeland

Vanuit het lectoraat Engels zijn er contacten gelegd met de universiteit van Leeds, die ook participeert in de resonancegroup van het lectoraat.

Ghana

Collega's bezochten het Komenda College in Ghana. Er zijn contacten met Ghana in het kader van de projectband die de gemeente Gouda heeft met de West-Afrikaanse stad Elmina in Ghana. Driestar Educatief wil in het kader hiervan een bijdrage leveren en sloot een overeenkomst met deze lerarenopleiding met het oog op docenten- en studentenuitwisseling.

Oekraïne

In het kader van de stichting 'Vrienden van Radiance' is een bezoek gebracht aan de school Radiance in Zhytomyr. Samen met de

Eliëzer/Obadjaschool in Zwolle sponsort Driestar Educatief deze school (sponsorgeld studenten, opbrengst collecten, acties door studenten).

Een delegatie bracht ook een tegenbezoek voor een praktijkweek. De bezoekers kwamen van de Radiance-school, samen met enkele projectleden van Mission to Ukrain.

Roemenië

De vakgroep Rekenen van de pabo gaf gastcolleges 'didactisch rekenen' aan de lerarenopleiding in Tirgu Mures.

Verenigde Staten

De minor Bewegingsonderwijs (pabo) organiseerde een werkweek naar Grand Rapids. De studenten bezochten daar de universiteit en kregen een indruk van bewegingsonderwijs op verschillende basisscholen.

Zuid-Afrika

Collega's zijn op werkbezoek geweest in Potchefstroom. De focus lag daarbij op inclusief onderwijs, opbrengstgericht onderwijs, rijke leeromgeving, afstandsonderwijs, burgerschap, klassenklimaat en christelijk onderwijs. De collega's bezochten de universiteit en gingen in gesprek, woonden colleges bij en bezochten een plaatselijke basisschool. Een delegatie vanuit de universiteit bracht in september een tegenbezoek.

B1 Samenstelling en bezoldiging college van bestuur en raad van toezicht in 2011

Samenstelling en bezoldiging college van bestuur

Het instellingsbestuur van Driestar Educatief wordt gevormd door het college van bestuur:

drs. L.N. (Rens) Rottier (voorzitter)

drs. J.R. (Johan) van Leeuwen (lid tot 1 februari 2011)

drs. R.W. (Robert) Zoutendijk (lid vanaf 1 september 2011)

Naam	drs. L.N. Rottier		drs. R.W. Zoutendijk		drs. J.R. van Leeuwen	
Functie	voorzitter		lid		lid	
Dienstverband	1,0 fte		1,0 fte		1,0 fte	
Periode	1 januari - 31 december		1 september - 31 december		1 januari - 31 januari	
	2011	2010	2011	2010	2011	2010
Bruto jaarsalaris en bijtelling auto	125.074	116.456	38.332	-	9.126	89.036
Belaste onkostenvergoeding	-	-	-	-	-	-
Pensioenpremie	17.978	16.014	5.315	-	1.199	11.804
Totaal	143.052	132.470	43.647	-	10.325	100.840
Declaraties*	2.138		-		-	

* De leden van het College van Bestuur ontvangen geen vaste onkostenvergoeding, maar declareren de werkelijke kosten.

Samenstelling raad van toezicht

De samenstelling van de raad van toezicht was in 2011 als volgt:

Drs. P.J. Vergunst, voorzitter vanaf 1 januari 2010

geboortedatum: 2-7-1960

beroep: algemeen secretaris Gereformeerde Bond

kerkgenootschap: Protestantse Kerk in Nederland (Gereformeerde Bond)

nevenfuncties: geen

datum aftreden: 31 december 2012

tijdstip eerste benoeming: 1 januari 2007

profiel: opvoeding en onderwijs, identiteit

Dr. ir. H. Paul, waarnemend voorzitter tot 1 juli 2010

geboortedatum: 12-6-1961

beroep: inspecteur-generaal bij het ministerie van VROM

kerkgenootschap: Gereformeerde Gemeenten

nevenfuncties: lid van de raad van advies van IFES (International Fellowship of Evangelical Students);

voorzitter raad van toezicht ZOA

datum aftreden: 31 december 2011

tijdstip eerste benoeming: 1 januari 2007

profiel: bestuurlijk en overheid

Ds. G. Clements

geboortedatum: 13-6-1955

beroep: predikant

kerkgenootschap: Gereformeerde Gemeenten

nevenfuncties: docent Stichting Cursus Godsdiens Onderwijs Gereformeerde Gemeenten te Gouda (hbo)

datum aftreden: 31 december 2015

tijdstip eerste benoeming: 1 januari 2007

profiel: opvoeding en onderwijs, identiteit

Dr. A. Goudriaan

geboortedatum: 6-6-1969

beroep: universitair docent aan de Faculteit der Godgeleerdheid aan de Vrije Universiteit te Amsterdam

kerkgenootschap: Protestantse Kerk in Nederland (Gereformeerde Bond)

nevenfuncties: lid bestuur stichting Guido de Brès,

lid wetenschappelijke adviesraad Driestar Educatief

datum aftreden: 31 december 2011

tijdstip eerste benoeming: 1 januari 2007

profiel: opvoeding en onderwijs

ing. J.L. Pieper

geboortedatum: 6-4-1958

beroep: manager Projects & Operation Support Evides Waterbedrijf

kerkgenootschap: Hersteld Hervormde Kerk

nevenfuncties: lid raad van toezicht Calvijn College

datum aftreden: 31 december 2014

tijdstip eerste benoeming: 1 januari 2009

profiel: financiën en bedrijfsleven

mr. A. Weggeman

geboortedatum: 11-5-1968

beroep: adjunct-directeur directie Wetgeving van de Raad van State

kerkgenootschap: Gereformeerde Gemeenten in Nederland

nevenfuncties: lid gemeenteraad Capelle aan den IJssel, lid raad van toezicht van de Stichting tot het Verzorgen van Verstandelijk Gehandicapten (De Schutse), voorzitter van de commissie van beroep en

van de commissie van geschillen van de Vereniging tot Bevordering van Schoolonderwijs op gereformeerde grondslag (VBSO), lid van de klachtencommissie van het Van Lodensteincollege, Amersfoort

datum aftreden: 31 december 2014

tijdstip eerste benoeming: 1 januari 2010

profiel: bestuurlijk-juridisch en overheid

drs. P.M. van den Dorpel

geboortedatum: 19-2-1966

beroep: CEO BioTech Venture

kerkgenootschap: Gereformeerde Gemeenten

nevenfuncties: vicevoorzitter bestuur basisschool

datum aftreden: 31 december 2015

tijdstip eerste benoeming: 1 januari 2011

profiel: financiën

Opgave honorering toezichthouders 2011

Naam	Rol in de raad van toezicht			Honorering	Tijdvak
	vz	commissie	lid		
G. Clements			x	3.400	01-01-2011 tot 31-12-2011
P.M. van den Dorpel		x	x	3.400	01-01-2011 tot 31-12-2011
A. Goudriaan			x	3.400	01-01-2011 tot 31-12-2011
H. Paul		x	x	3.400	01-01-2011 tot 31-12-2011
J.L. Pieper		x	x	3.400	01-01-2011 tot 31-12-2011
P.J. Vergunst	x	x		4.900	01-01-2011 tot 31-12-2011
A. Weggeman			x	3.400	01-01-2011 tot 31-12-2011
Totaal honorering rvt				25.300	

Vergoedingen raad van toezicht

- De totale vergoedingen aan de raad van toezicht bedroegen in 2011 totaal € 25.300 (in 2010: € 25.300).
- De vergoeding aan de voorzitter bedroeg € 4.900 (in totaal in 2010: € 4.900).
- De vergoeding aan een lid van de raad van toezicht bedroeg € 3.400 (in 2010: € 3.400).

Kosten bestuur en staf (x€1000)

	2011	2011	2012
	werkelijk	begroot	begroot
Kosten bestuur en staf	1.647	1.645	1.665
% totale omzet	8,60	8,83	8,77

B2 Overzicht bachelor- en masteropleidingen Driestar Hogeschool

Bachelor

	Voltijd	Deeltijd	Duaal
Educatie			
Leraar basisonderwijs	•	•	•
Leraar voortgezet onderwijs algemene economie (tweede graad)		•	•
Leraar voortgezet onderwijs Duits (tweede graad)		•	•
Leraar voortgezet onderwijs Engels (tweede graad)		•	•
Leraar voortgezet onderwijs geschiedenis (tweede graad)		•	•
Leraar voortgezet onderwijs Nederlands (tweede graad)		•	•
Leraar voortgezet onderwijs wiskunde (tweede graad)		•	•
Leraar voortgezet onderwijs geschiedenis (tweede graad)		•	•
Gedrag en maatschappij			
Pedagogiek		•	

Master

- Special Educational Needs (in samenwerking met de Hogeschool Utrecht);
- Leren & Innoveren (in samenwerking met de lerarenopleidingen van de Christelijke Hogeschool Ede en de Gereformeerde Hogeschool Zwolle);
- Educational Leadership (Penta Nova, samenwerkingsverband tussen INHolland, Christelijke Hogeschool Ede, Gereformeerde Hogeschool Zwolle, Marnix Academie en Driestar Educatief).

C O L O F O N

Redactie

C.H. (Corine) de Jong
en H.B. (Heleen)
Verkade-de Heer

Ontwerp

D&DJ communicatie,
www.dendj.nl

Druk

Beeld en Visie

Verantwoording foto's

Pagina 5, Terdege
Overig, Driestar Educatief

Gouda, maart 2012

Informatie over de inhoud
van dit jaarverslag kunt
u opvragen bij
Driestar Educatief,
telefoon (0182) 540 333.
Zie ook de website

Driestar *educatief*

TALENT IN ONTWIKKELING

Burg. Jamessingel 2 Postbus 368 2800 AJ Gouda
Kastanjelaan 10 Postbus 433 2980 AK Ridderkerk

t (0182) 54 03 33
t (0180) 44 26 00

f (0182) 53 84 49
f (0180) 44 26 01

info@driestar-educatief.nl
www.driestar-educatief.nl